

V luči teh dejstev — in to so gradiščanski Hrvati na svojem zboru še posebej poudarili — seveda zgubijo vso veljavo lepe izjave in obljube, ki jih dajejo avstrijski predstavniki na primer ob srečanjih z jugoslovanskimi državniki. Ob takih priložnostih avstrijska stran vedno poudarja svojo pripravljenost, da bo izpolnila svoje obveznosti iz državne pogodbe in iz drugih mednarodnih dokumentov, obenem pa še zagotavlja, da bo napravila vse potrebno za obstoj in uspešni razvoj svojih manjšin. „Kdo pa brani odgovornim v Avstriji končno uresničiti že tolikokrat dane obljube glede izpolnitve svojih že desetletja starih obveznosti?“ vprašujejo gradiščanski Hrvati ter pristojne avstrijske dejavnike opozarjajo, da s svojim odnosom do manjšin prevzemajo tudi vso odgovornost za posledice, ki jih ima in jih bo imela takšna politika.

Posvet o koroškem vprašanju na srečanju jugoslovanskih in avstrijskih zgodovinarjev v Ljubljani

Pretekli teden je bil na univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani pogovor referentov lanskega simpozija na celovški univerzi, na katerem so razpravljali o koroškem plebiscitu. Sedanji pogovor ekspertov o koroškem vprašanju je bil domemben že preteklo leto, neposredni povod pa je nudila knjiga lanskega leta, ki je pred nedavnim izšla pod naslovom „Kärntens Volksabstimmung 1920“ in o kateri je naš list že poročal. Diskusije v Ljubljani so se udeležili poleg referentov še nekateri drugi izvedenci za koroška vprašanja, med njimi prof. Fran Zwitter in prof. Theodor Veiter.

Po pozdravnih besedah prorektorja univerze Edvarda Kardelja prof. Franceta Vrege, dekana filozofske fakultete prof. Juraka, rektorja celovške univerze prof. Hödla ter prof. Janka Pleterskega so zborovalci začeli z delom. Uvodoma je prof. Pleterski podčrtal važnost lanskega simpozija v Celovcu in sedaj izdane knjige ter poudaril, da v tej zvezi ne namerava komentirati uvodnih besed koroškega deželnega glavarja. Ugotovil je, da pogoja v knjigi dvojezičnost, kot je prišla do veljave na simpoziju samem. Prav tako je zavzel stališče k vprašanju, da je izdajatelj sprejel v zbornik poleg

referatov še dodatne prispevke. Ustavil se je ob pogoju, ki se v uvodni besedi izdajatelja postavlja jugoslovanskim zgodovinarjem glede na odprto diskusijo z avstrijskimi kolegi: rečeno je namreč, da je tak predpogoj popolno in brezpogojno priznanje meje. Pleterski je odvrnil, da je avstrijsko-jugoslovanska meja priznana s pristopom Jugoslavije k avstrijski državni pogodbi. In končno je prof. Pleterski menil, da morajo zgodovinarji raziskati vse aspekte slovensko-nemškega odnosa še posebno v letih 1848, 1920, 1938, 1941, 1945 in 1955.

Profesor Rumpler kot izdajatelj

knjige je odgovoril, da zbornik seveda ni bilateralni učbenik zgodovine; pri tem je obrazložil, kako je prišlo do dodatnih prispevkov v knjigi. Dejal je, da ima prebivalstvo še stalno nek rezerviran odnos posebno do vprašanja meje. Sicer pa je zagotovil, da se je trudil za izravnano stališče v zborniku, medtem ko je dvojezično izdajo moral opustiti zaradi finančnih težav.

V teku razprav so obravnavali domala vse prispevke v zborniku „Kärntens Volksabstimmung 1920“. Večinoma so razpravljali nanizali k posameznim prispevkom dopolnilne aspekte, precizirali svoja stališča in opozorili na nekatere napake, deloma tudi metodičnega značaja, nekaterim prispevkom pa so posvetili tudi širšo pozornost.

Prof. Fran Zwitter je govoril o izoblikovanju narodne zavesti in naroda v teku zgodovine ter opozoril na odločilno socialno strukturo. Walter Lukan je menil, da prispevek Monike Glettler premalo navezuje na koroško problematiko; opozoril je na študijo Miroslava Hrocha in se zavzel za strukturno analizo slovenskega prebivalstva, ki bi nakazala različne stopnje narodne zavesti v teku zgodovine. V tej zvezi je posebej opozoril tudi na zadržanost in na organizirano kulturnoprosvedno dejavnost.

Posebno intenzivna je bila razprava o Moritschevem prispevku o gospodarskem in socialnem položaju koroških Slovencev ter o njegovem vplivu na glasovanje leta 1920. Določeno skepsko glede tega prispevka sta izrazila zlasti prof. Pleterski in prof. Rumpler: prvi je menil, da ob odločitvi enega dneva ne gre pozabiti zgodovinskega razvoja — del slovenskega kmečkovega prebivalstva se je že pred vojno nagibal na nemško stran, medtem ko se je kmečki proletarijat tudi oziroma zlasti na slovenskem in etnično mešanem ozemlju odločal za socialno demokracijo; drugi pa je nakazal predvsem težave glede dosegljivosti statističnega materiala za detajlno

(Dalje na 7. strani)

SKUPNA IZJAVA

6. SREČANJA NARODNOSTI SOSEDNIH DEŽEL
20. IN 21. NOVEMBRA 1981 V KÖSZEGU NA MADŽARSKEM

V organizaciji Železničarskega sveta, Narodnostnega odbora železničarskega sveta in železničarskega odbora Domovinske ljudske fronte je bilo 20. in 21. novembra 1981 v Köszegu na Madžarskem organizirano 6. srečanje narodnosti sosednih dežel, ki so se ga udeležili predstavniki naslednjih narodnostnih skupin:

- iz Ljudske republike Madžarske Narodnostni odbor železničarskega sveta kot predstavnik tu živčih Hrvatov, Slovencev in Nemcev;
- iz Socialistične federativne republike Jugoslavije Zveza Madžarov Hrvatske, delegacija Madžarov iz Slovenije in Italijanska unija za Istro in Reko;
- iz Republike Italije Slovenska kulturnogospodarska zveza;
- iz Republike Avstrije Kulturno društvo gradiščanskih Madžarov, Hrvatsko kulturno društvo iz Gradiščanskega, Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem.

Udeleženci posvetovanja so ugotovili, da je srečanje v Köszegu — prav tako kot prejšnja srečanja — ponovno dokazalo koristnost in nujnost mnogostranske izmenjave izkušenj narodnostnih skupnosti na našem področju. Ponovno so poudarili svoje prizadevanje, da naj narodnostne skupnosti, ki jih zastopajo, odpravijo vlogo mostu v razvijanju stikov med državami, v čimbolj temeljitem spoznavanju kultur, znanstvenih in umetniških dosežkov njihovih narodov in v negovanju prijateljstva. Izrazili so svoje prepričanje, da je na stikajočih se obmejnih področjih, kjer se srečujejo različni jeziki in kulture, različni družbeni in gospodarski sistemi, posebnega pomena razvoj — značilen tudi za pretekla leta — gospodarskih, kulturnih in športnih stikov tukaj živčih narodov.

Na srečanju zastopane narodnostne organizacije so resno sklenile, da bodo v okviru svojih možnosti tudi v prihodnje pripomogle k razširitvi teh stikov. Vse delegacije so z zadovoljstvom sprejele povabilo Hrvatskega kulturnega društva, da bo srečanje narodnosti sosednih dežel prihodnje leto v Železnem/Eisenstadtu na Gradiščanskem.

Udeleženci srečanja pozivajo pristojne organe prizadetih držav, da zagotovijo enakopravnost jezika narodnosti, pouk v jeziku narodnosti in razvoj narodnostne kulture.

Udeleženci srečanja narodnosti v Köszegu se zavedajo, da je uresničevanje narodne enakopravnosti in družbenega razvoja v najtesnejši povezanosti z vprašanjem miru in varnosti. Izhajajoč iz tega podpirajo vse tiste, ki čutijo odgovornost za prihodnost človeštva. Z velikim zaupanjem spremljajo konferenco v Madridu v upanju, da bo odgovornost za usodo Evrope spodbujala vsakega udeleženca posvetovanja k ohranitvi in razvijanju helmskega duha, k pospeševanju vsojakega popuščanja. Od madridske konference pričakujejo, da naj da iniciativo za sklic take konference, ki bi pripomogla k ohranitvi dosežkov popuščanja in k omejitvi oboroževanja. To zahteva mir in družbeni razvoj Evrope in človeštva.

Köszeg, 21. novembra 1981.

Predstavniki koroških Slovencev na manjšinskem srečanju

Poljski begunci in Avstrija

Razvoj dogodkov na Poljskem je privedel državo v krizo, ki traja zdaj že skoraj dve leti in ji še vedno ni videti konca, poleg tega pa tamkajšnji pojavi vedno bolj prizadejajo tudi druge države. Tako tudi široka mednarodna javnost z zaskrbljenostjo spremlja, kako se bodo razmere na Poljskem razvijale naprej, zavedajoč se, da bi vsako zaostrovanje na Poljskem s strani tujih držav nujno ustvarilo nevarno žarišče napetosti sredi Evrope.

Sami Poljski grozi v tej zimi občutno pomanjkanje živil in drugih potrebščin, kajti tako vsled nezmožnosti upravnih organov kakor tudi zaradi nenehnih „divjih stavk“ proizvodnja življenjsko važnih dobrin zaostaja in razdelitev le-teh nikakor ni zadovoljiva. V tem položaju mnogi Poljaki obupavajo ter bodisi iz strahu pred morebitno intervencijo tuje sile bodisi zaradi grozeče lakote ali pa zaradi obeh teh dejavnikov ne vidijo drugega izhoda, kakor da zapustijo svojo domovino in takorekoč „s trebuhom za kruhom“ iščejo rešitev v tujini.

Prva postaja na tem iskanju novega doma je navadno Avstrija: ne samo, ker se je že večkrat izkazala kot klasična eksilna država (Madžarska 1956, Češkoslovaška 1968, Čile 1972, Vietnam 1974 itd), marveč preprosto tudi zato, ker je Avstrija edina zahodna država, v katero poljski državljani lahko potujejo brez vize. Večina Poljakov sicer ne namerava ostati v Avstriji, temveč hoče naprej v ZDA, Kanado, Avstralijo in Novo Zelandijo; toda ravno te države imajo glede pritožb tujcev zelo restriktivne predpise in sprejemajo le strogo omejeno število političnih beguncev. Tako mnogim Poljakom ne preostane nič drugega, kakor da ostanejo v Avstriji in si tukaj skušajo najti zaposlitev in nov dom.

Trenutno se v Avstriji mudi okoli 50.000 Poljakov, kar seveda močno bremeni našo državo. Begunska taborišča so že prenapolnjena in je zato za begunce treba najti drugo možnost bivanja, kar pa je povezano z velikimi stroški, ki jih morajo poravnati avstrijski davkoplačevalci. Zato je avstrijska vlada že pred meseci pozvala velike zahodne države, ki so tudi v glavnem cilj poljskih beguncev, naj jih bolj širokogrudno sprejmejo — naj jim pomagajo ne le „moralno“, marveč predvsem tudi dejansko. Toda — je resignirano ugotovil kancler Kreisky — razen lepega pisma ameriškega predsednika Reagana, ki je hvalil „človečansko politiko“ Avstrije, ni bilo odmeva.

Vendar pa s praznimi besedami ni pomagano ne Avstriji ne poljskim beguncem, je menil kancler, ki je za primer, da druge države ne bodo sprejele večjega števila beguncev, tudi napovedal, da bo morala Avstrija za

poljske državljane znova uvesti vize, ker Avstrija sama pač finančno ni zmožna sprejeti še več beguncev. V ta namen je notranji minister Lanc tudi odpotoval v Avstralijo, da bi tamkajšnje oblasti prepričal o potrebi, da bi glede sprejema beguncev pokazale večjo širino.

Pri vsem tem pa so glavna žrtev seveda Poljaki sami, ki po krivdi zahodne propagande mislijo, da jih na Zahodu čaka obljubljena dežela, kjer se cedita mleko in med. Navadno šele potem, ko so že tu, se jim odprejo oči, ko morajo opaziti, da v bistvu niso niti začelani in jih potem predstavljajo sem ter tja kakor figure na šahovnici. Predvsem v njihovem interesu, pa tudi v interesu mednarodnega mira je upati, da bo Poljska kmalu samostojno našla pot iz sedanjih gospodarskih in političnih težav, da bo poljski narod, ki je v svoji zgodovini prestal že toliko grenkega, čimprej na svoji zemlji svoj gospodar in mu ne bo več treba s trebuhom za kruhom v tujino.

fra-ter.

Wagner in njegova izpoved o oblasti

„V politiki gre za oblast,“ je dejal koroški deželni glavar Wagner prejšnji torek pred slovenskimi študenti na Dunaju, ki so ga povabili, da z njimi razpravlja o manjšinski politiki koroške deželne vlade in koroške socialistične stranke.

V tako čisti obliki menda deželni glavar doslej še ni izpovedal svojega političnega kreda. Ne da bi s tem povedal kaj novega, saj staro je že spoznanje, da je vprašanje oblasti bistvo politike. Vendar je le neke vrste razodetje, da to sliši tudi iz ust koroškega deželnega glavarja. Kajti iz tega sledi nujen sklep, da temu vprašanju Leopold Wagner kot predsednik najmočnejše stranke v deželi in kot deželni glavar podreja vsa vprašanja, ki se pojavljajo na političnem obzorju naše dežele. Seveda tudi manjšinsko vprašanje.

V razpravi v Klubu slovenskih študentov na Dunaju, ki ji je dajal pečat tipično wagnerjanski stil diskutiranja, je Wagner ta sklep nekajkrat posredno in neposredno potrdil. Kot osnovno načelo te logike je iz njegovih besed bilo mogoče razbrati podrejenost volilni logiki. Tako ko je dejal, da je „pritiske publike“ prisilil koroške socialiste, da kot vročo žerjavico spustijo iz rok Simov zakon o dvojezičnih napisih. Tako tedaj, ko je terjal priznanje, da v politiki obstaja tudi še realnost, torej vsakih štiri ali pet let volitve. In tudi tedaj, ko je neposredno govoril o volitvah na Koroškem, kako so socialisti izgubili Celovec in s tem

večino pri koroških županib in kako si prizadevajo te postojanke spet osvojiti.

„Pritiske publike“ oz. volilno odločanje prebivalstva po vtisu politikov takorekoč kot Damoklejev meč visi nad glavami politikov in jih stalno postavlja pod prisilo, da si z vsemi sredstvi, ki jim jih daje položaj izgrajujejo svojo oblast, da si jo zavarujejo in zagotovijo. Seveda pa pri tem kot nalašč spregledajo, kako sami s svojih položajev oblikujejo mnenje volilne množice in s tem usmerjajo „pritiske publike“.

Kakšno mesto ima tedaj v tej logiki manjšinsko vprašanje? V logiki oblasti ima veljavo samo, kdor ima moč, kdor ima večino — ali pa, kdor se noče podvreči mehanizmu obla-

sti. Kdor ni integriran v ta sistem, ta vedno ostaja varnostni faktor za senzibilno oblastveno ravnotežje. Ali, kakor je to razložil Wagner ob primeru Österreichischer Turnerbund, takih sil ne smeš spustiti izven svoje kontrole, bolje jih je integrirati.

To načelo — seveda z drugim predznakom — velja tudi za Slovence. Tudi oni so neznanka v tem računu, ker — vsaj kar zadeva njihovo narodnostno življenje — in kolikor niso integrirani v preizkušene organizacijske mreže etabliranih strank. Zato je glavni cilj koroške politike, da Slovincem prizna ravno toliko njihovih pravic, da je njihovim zahtevam odbita ost in je mednje vnešena zmeda. Tu ne gre za demo-

kratična načela ali za kako socialistično ideologijo, ki naj bi jo imela socialistična stranka; te ideje pridejo do veljave le tedaj in toliko, kolikor jih je mogoče vpreči v boj za oblast in njeno ohranitev.

Pri Slovincih ti poskusi integracije funkcionirajo s pritiskom in s ponujanjem forumov, ki so samo v interesu vladajočih strank. Wagner jih je na Dunaju nekaj naštel: omenil je „tafelrunde“; omenil je „zbornici podobno institucijo“, ki da so jo Slovinci zahtevali; opozoril je na sosvet, ki da so izpolnitev zahteve po „zbornici“ — in omenil je „tretjo silo“, ki bi jo socialisti že zdavnaj lahko postavili na noge, kot je dejal Wagner. In že kar sam se vidi kot enega izmed voditeljev Slovencev, saj ga po njegovih besedah voli „na tisoče“ Slovencev, torej je tudi zastopnik njihovih interesov. Če pa naj bi bil nov poskus pritiska odprava sosvetov, potem se bo to gotovo izkazalo kot avtogol.

Slovenski študenti Wagnerju niso ostali nič dolžni. Kot povzetek diskusije in tudi siceršnjih naših izkušenj z deželno manjšinsko politiko pa bi lahko zapisali: Moč nemočnih v sistemu, ki dopušča samo močne, moč manjšine v sistemu, kjer velja samo večina, ni v tem, da se kakorkoli aranžirajo z oblastjo; moč nemočnih in manjšin proti močnim kom je le v tem, da se uprejo pravilom oblasti in se ne dajo integrirati. Moč nemočnih je njihova samostojnost.

Deželni glavar Wagner v Klubu slovenskih študentov na Dunaju

SPZ priredila manifestativen koncert koroške narodne pesmi v Celovcu

Že tretjo nedeljo po vrsti so slovenske organizacije na Koroškem vabile na svoje osrednje prireditve – in vse so bile velik odraz življenjske volje naše narodne skupnosti, saj je na teh prireditvah – koncertu KPPZ v Celovcu, srečanju mladinskih pevskih zborov KKZ v Borovljah in na koncertu SPZ preteklo nedeljo v Celovcu – skupno sodelovalo daleč preko tisoč, pretežno mladih pevk in pevcev, prireditve pa obiskalo okoli dva tisoč ljudi. Tu seveda ne more biti govora o številnih lokalnih prireditvah, ki so jih v zadnjih treh tednih priredila naša krajevna društva, ki gojijo pestro kulturno dejavnost. Vse to pa v širši koroški oz. avstrijski javnosti nima odziva, ali pa zelo malo. Prav v tem pa se odraža tudi odnos večinskega naroda do naše narodne skupnosti o kateri vedno spet trdijo, da nas je samo še peščica, ki „krši mir v deželi“.

Nedeljski koncert Slovenske prosvetne zveze, ki ga je naša osred-

no priznanje vsem, ki so neposredno imeli opravka z nedeljskim koncertom, pri čemer posebno mislimo na tajništvo SPZ. Tembolj pa z začudenjem ugotavljamo, da je to veliko prireditev popolnoma zamolčala nemška redakcija koroškega studija ORF (slovenski oddelek v tem primeru ni in ne more veljati kot nadomestilo), ki ni smatrala za potrebno, poslati svojega urednika in javnost obvestiti, kaj se je preteklo nedeljo dogajalo v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu. Tam je namreč nastopalo skupno več kot 500 pevk in pevcev, ki so nastopali v 17 posameznih zborih in ansamblih, številni obiskovalci pa so dvorano do kraja napolnili.

Predsednik SPZ Valentin Polanšek, ki je izrekel pozdrav gostom in številnemu občinstvu, je z verzij „Pesem užgimo...“ pozval sodelujoče pevke in pevce, da zapojejo iz srca. In iz stoterih grl je zadonela pesem, naša koroška pesem, ki je pesem vsega sloven-

slišati. Tako je nedeljski koncert bil tudi s tega vidika lepo doživetje. Pestrost je bila tudi v tem, da so številni zbori nastopali v nošah ali posebnih oblekah, krojenih za

je poleg domačega zbora SPD „Edinost“ v Pliberku, vodil združene moške zборе SPZ in z njimi našo pesem večkrat ponel v vsa slovenska mesta in vse do Beo-

ske glasbene kulture na Koroškem.

Tako lahko zapišemo, da je nedeljski koncert SPZ ob 2. obletnici smrti Pavla Kernjaka, res bil praznik koroških narodnih in slovenske pesmi sploh. Zato moramo zborovodjem, ki so s svojimi zbori in instrumentalno-glasbenimi skupinami oblikovali nedeljski koncertni spored izreči naše čestitke, navdušenje občinstva pa je za vse nastopajoče gotovo bilo najlepše priznanje in pobuda za njihovo nadaljnjo gojitev slovenske, posebno pa koroške narodne pesmi. Naštevaje posameznih zborov in posameznih pesmi, ki so jih peli, bi prostorsko bilo preobsežno, vendar naj navedemo imena zborovodij po vrstnem redu po katerem so nastopali: Hanzej Kežar, Hanes Košutnik, Albin Kranjc, Simona Rovšek, Helena Novak, Janez Petjak, Šiman Wrulich, Mario Gariup, Rozina Katz, Branko Čepin, Valentin Polanšek, Miha Sadjak, Pepca Weiss, Valentin Hartman, Joško Kert, Tone Ivarnik, Jožej Starc in

posamezne zборе. Kar zadeva pevsko raven, smo že zapisali, da je le-ta bila nadpovprečno dobra, če še ugotovimo, da so zbori nastopali tudi z novo naštudiranimi skladbami. Vsi pa so peli iz navdušenja in ljubezni do slovenske pesmi, zlasti koroške narodne pesmi, ki za nas koroške Slovence pomeni mnogo, saj je v njej naša narodna izpoved, namreč, da se tej pesmi in besedi ne bomo odrekli, kot se ji nismo odrekli niti tedaj, ko nam je sovražnik napovedal smrt.

Na koncertu, katerega je SPZ priredila v spomin našemu največjemu pevcu – ustvarjalca naše pesmi – Pavlu Kernjaku je bilo na sporedu mnogo njegovih skladb, kakor tudi skladb Luke Kramolca, Zdravka Švikaršiča, Radovana Gobca, Lojzeta Lebiča in drugih. Posebno razveseljivo pa je bilo, da so nastopajoči zbori in ansambli izvajali tudi skladbe živečih koroških ustvarjalcev kot so Anton Na-

grada. Valentin Hartman je za svoje delovanje na glasbenem področju prejel več odlikovanj, naj med njimi omenimo le Drabosnjakovo priznanje SPZ, najvišje odličje SRS za delovanje na glasbenem področju kot amater – Gallusovo plaketo. Zato je prav, da ga

je SPZ posebno počastila na svoji centralni pevski prireditvi.

SPZ pa je v nedeljo počastila tudi koroškega skladatelja Tončija Nageleta, ki je letos obhajal svoj 70. življenjski jubilej. Jubilar je

Joško Wrulich. Višek koncerta SPZ pa je brez dvoma bil nastop združenih mešanih zborov, ko so ob koncu pod vodstvom centralnega zborovodje SPZ Hanzeja Kežarja zapeli Kernjakovo „Rož, Podjuna, Zila“, ki je bila namenjena pokojnemu skladatelju, čigar delo nesmrtno živi z nami, posebno s številnimi pevci, ki prepevajo njegove lepe melodije.

S to prireditvijo se je SPZ ter vsi sodelujoči pevski zbori in številno občinstvo dostojno poklonilo svojemu velikemu rojaku – Pavlu Kernjaku. Tako bo tudi v prihodnje, saj je SPZ sklenila vsako leto ob obletnici skladateljeve smrti, prirediti spominski koncert v Celovcu. Če bi Pavle Kernjak videl, koliko mladih ljudi je na koncertu pelo njegovo pesem, bi sigurno soglašal z mislijo, izpovedano v besedah napovedovalke, namreč, da so prav najmlajši pevci dokaz, kako živa je slovenska narodna pesem na Koroškem. Svoje navdušenje ob spominskem koncertu SPZ, ki so ga po koncertu izrazili tudi ugledni glasbeniki kot so: prof. Ciril Cvetko, prof. Janez Bole in Miro Kernjak, ki je prišel na koncert s člani svoje družine, je za sodelujoče pevke in pevce, za soliste ter za zborovodje gotovo najlepši poklon.

gele, Janez Petjak, Valentin Polanšek, Lenčka Kupper in Joško Kovačič. Kajti oni in mladi pevci so naša bodočnost, zato jim na tem mestu izrekamo našo posebno priznanje in željo da še ustvarjajo in pojejo.

Preteklo nedeljo pa je SPZ počastila tudi dolgoletnega centralnega zborovodjo Valentina Hartmana, ki letos obhaja 50-letnico delovanja na zborovodskem področju. V znak za njegov doprinos k razvoju zborovskega petja na Koroškem, posebno v Pliberku in za časa njegovega delovanja kot centralni zborovodja SPZ, mu je predsednik izročil delo koroške akademske slikarke Zorke Weiss-Leiskandl. Ob tej priložnosti je napovedovalka sporeda Sonja Ban opisala delo Valentina Hartmana, ki je sprva deloval v domači družini, potem v šoli in z zborom, ki so ga ustanovili. Seveda brez študija instrumenta ni šlo, pri organistu Čehu se je naučil igranja na klavir. Tako se je začela zborovodska pot Valentina Hartmana, ki je prav z ustanovitvijo pevskega zbora v koncentracijskem taborišču Dachau postal živa legenda. Njegovo delo v povojnih letih vsi poznamo, saj

napisal več skladb, ki jih naši zbori pojejo; prav letos pa je posebej za Koroški partizanski pevski zbor napisal novo skladbo na besedilo Karla Destovnika-Kajuha „Partizanovo slovo“, katero je zbor prvič pel na koncertu prve obletnice obstoja. Med največje kompozicije, ki jih je napisal Tonči Nagele sodi „Ohcet iz Miklove Zale“. Obema jubilaroma želimo, da bi vsak na svojem področju še dolgo deloval in tako prispeval k razvoju sloven-

Zaradi velikega števila zborov in ansamblov, v slikovnem gradivu nismo mogli upoštevati vseh sodelujočih, zato smo dali prednost mladini – zboru iz Šentlipša, zboru gostu „Planinka“ iz Ukeu in mlademu zboru „Kralj Matjaž“ iz Libuče ter jubilarju Valentinu Hartmanu in Tončiju Nageletu in končno številnemu občinstvu in častnim gostom.

nja kulturna organizacija preteklo nedeljo priredila ob 2. obletnici smrti skladatelja in harmonizatorja Pavla Kernjaka v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu, je znova potrdil močno kulturno zavest ko-

roških Slovencev, čeprav je marsikdo „napovedoval“ slabo udeležbo. Tu organizatorji gotovo niso imeli lahkega dela, zato gre poseb-

TOVARNA „OBIR“:

Kdaj bo dežela zavrnila predrznost KHD-ja?

Prejšnji teden je heimatdienst protestiral proti imenovanju dipl. inž. Feliksa Wieserja za direktorja rebrške tovarne celuloze „Obir“, ker je pač bil imenovan človek, ki je narodno zaveden in angažiran Slovenec. Podtikava mu že v naprej politično vplivanje na delavce in na delovanje tovarne sploh. Tukaj pokaže heimatdienst spet svoj pravi obraz. Zaskrbljen je, čim se pojavi kakšen Slovenec, zažene vik in krik ter upa, da bodo začeli delovati že tradicionalni koroški mehanizmi, dokler Slovenec ne bo padel spet pod mizo. KHD očitno še nima dovolj. Ko je šlo za rešitev delovnih mest, se je zoperstavil proti slovenskim investitorjem in delavci so ga odločno zavrnil in tudi še danes tega ne morejo pozabiti.

Na naše vprašanje je predsednik ZSO dr. Franci Zwitter na novi iz- stopanje KHD-ja izrecna predrznost, kakor da bi zaveden Slovenec ne mogel dobiti vodilnega mesta v nekem podjetju na Koroškem. V tem konkretnem primeru jim gre očitno le za to, da bi delali razcep v tovarni, je dejal dr. Zwitter, saj novemu direktorju že v naprej podtikavajo, da bo z delavci ravnal pristransko zaradi njihovega nacionalnega in političnega prepričanja. Kolikor ima sam upogled v druga podjetja, so tudi v drugih podjetjih zelo politične osebnosti, je dejal Zwitter, ker gre pa v tem primeru za Slovence, skuša sejati KHD razdor med oba naroda. Čudil se je, da se gospodarska zbornica, predvsem pa dežela nista oglašili k temu in se izpovedali proti takšnemu postopanju KHD, ko gre za očitno diskriminacijo koroškega Slovence, ki naj bi po tej logiki ne smel enakopravno sodelovati na gospodarskem področju. Predvsem pa je predsednik ZSO opozoril na to, da že desetletja opazujemo, da v javni upravi Slovenci ne morejo priti do vodilnih mest. To kar se sedaj dogaja, pa je poskus nemškonalnih sil, tudi na privatnem sektorju, zlasti na gospodarskem, preprečiti takšne možnosti.

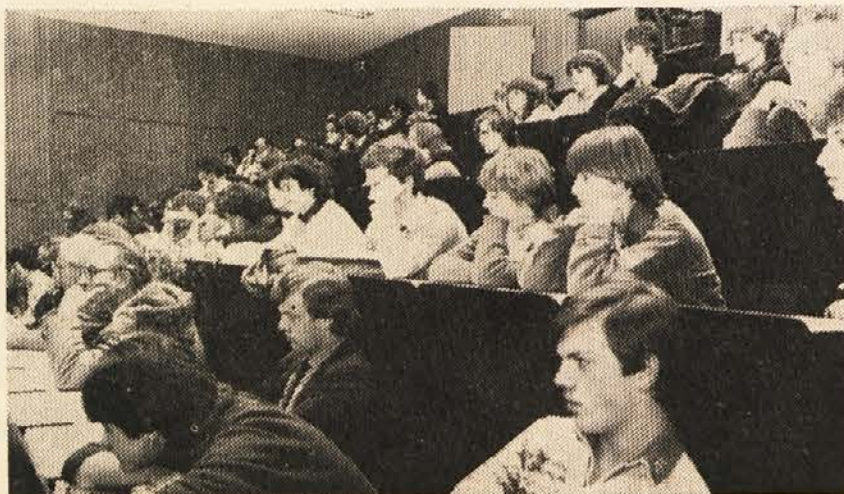
S tem stališčem in z dolgoletno prakso je koroški heimatdienst ponovno dokazal v kateri politični in ideološki tabor spada. Na vse krip- lje pa se trudi v zadnjem času oprati svojo rjavo srjaco, in pri tem delu ima tudi dosti pomagačev v deželi. Tako se je v zadnjem času distanciral od svoje predhod-

nice Kärntner Heimatbunda in od nacistične miselnosti, niso pa mogli zanikati dejstva, da so bili pri obnovi nemškonalnih organizacij po drugi svetovni vojni aktivni deloma isti ljudje kot pri bivših nemškonalnih organizacijah, da obstajajo osebne povezanosti in kontinuiteta pri vodilnih funkcionarjih teh organizacij. Prav tako skušajo njegovi predstavniki na procesu na Dunaju ustvariti najbolj

nedolžno sliko o tej domovinski službi. Ravno danes je spet nadaljnja obravnava v procesu, ki ga vodi KHD proti avtorju članka o KHD-ju v knjigi „Rechtsextremismus in Österreich nach 1945“. In prav v zvezi s to knjigo se je v teh dneh zagnala ta domovinska organizacija, da bi preprečila njeno razširjanje po avstrijskih šolah. Od deželnega glavarja in drugih političnih predstavnikov je zahtevala naj vplivajo na to, da se bi ta knjiga šolam ne dajala v okviru „medijskega kovčka II“, kateri vsebuje obširno zgodovinsko dokumentacijo o Avstriji v zadnjih desetletjih.

Kljub temu zadnji protest KHD-ja v zvezi z „Obirjem“ ne bo umil „nedolžnih“ rok KHD-ja. Je le dodatni madež. Barvo si lahko izbere sam.

Slovenski filmi odmevajo pozitivno

Kot smo poročali, si je na celovski univerzi v okviru cikla slovenskega realističnega filma ogledalo prvi film „Idealist“ okoli 120 ljudi, od teh precejšen del nemškogovorečih. Zadnji četrtek je bil na sporedu film „Na klancu“ po istoimenski noveli Ivana Cankarja, ki je najboljše in umetniško najlepše Cankarjevo pripovedno delo, spomenik pisateljeve matere, proletarskega dekleta, služkinje, žene in trpeče matere. Film, ki ga škoda le ni bilo mogoče sinhronizirati za nemškogovoreče gledalce, si je ogledalo okoli 70 ljudi.

Tudi to sredo se je zbralo lepo število — predvsem slovenskih dijakov in študentov celovške univerze — in si ogledalo film „Boj na požiravniku“, posnet po Prežihovem besedilu, ki opisuje trpljenje zaničevanje, ljubezen in sovražstvo koroškega kmečkega in bajtarskega ljudstva.

Včeraj zvečer, po zaključku redakcije je bil na vrsti še zadnji film „Vrtnice“, po povesti Janka Messnerja, kateri je sledila tudi zaključna diskusija. V prihodnji številki Slovenskega vestnika bomo objavili obširnejše poročilo in oceno tega filmskega ciklusa slovenskega filma, ki ga je organiziral Klub slovenskih študentov v Celovcu.

Občni zbor SPD Gorjanci v Kotmari vasi

Poleg delovanja pevskega zbora naj dobi mladinsko delo večji poudarek, so vsi soglašali na občnem zboru Slovenskega prosvetnega društva Gorjanci v Kotmari vasi zadnjo soboto. Že v zadnjih letih je mladina na pomladanskem koncertu in na drugih društvenih prireditvah pokazala, da tiči v njej veliko, in da bo v prihodnje treba še bolj dajati mladini možnost, da pokaže kaj zna in se razvije v samozavestne pripadnike slovenske narodnosti.

Ob številni navzočnosti članov prosvetnega društva je tajnik ugotovil, da so imeli Gorjanci od zadnjega občnega zbora maja 1980 naprej precej razgibano delovanje. V tem času je imel mešani pevski zbor društva 3 celovečerne koncerte v Šentilju, Kotmari vasi in v Laškem v bližini Celja. Društvo je organiziralo koncert ansambla Francija Mehliča, zbor pa je sodeloval tudi na prvi Reviji Kernjakovih pesmi in v okviru serije „Od Pliberka do Traberka“. Tudi v občinskem merilu društva ni mogoče več prezreti, saj je bilo povabljen na sodelovanje pri otvoritvi novega poslopja za pošto in požarno brambo in še pri drugi prireditvi, kljub temu pa so v Kotmari vasi še sile, ki ob drugih priložnostih prepečujejo petje slovenskih pesmi in sploh prisotnost slovenskega jezika. V okviru Rožanskega izobraževalnega tedna je društvo priredilo diskusijo s prof. dr. Norbertom Schausbergerjem s celovške univerze in Jelko Kuchar iz Zelezne Kaple. Sledila pa so tudi druga predavanja, predavanje filma „Boj na požiravniku“ ter dve veselici Gorjancev. Za pevce in družbenike pa je društvo organiziralo 2 izleta in sicer na Gorenjsko in Gradišansko. Ob raznih življenjskih

skih jubilejih je društvo vedno spet pristopilo k raznim domačijam in s petjem in darili čestitalo.

V živahni diskusiji, ki je sledila poročilu, je prišlo do raznih pobud za nadaljnje delo, med drugim za poživitev mladinskega dela. Zastopnika Slovenske prosvetne zveze tajnik Franci Sadolšek in Sonja Ban sta ob tej priložnosti zagotovila društvu vso podporo pri naštudiranju igralskih komadov, pri tem pa poudarila, važnost, da čim bolj prevzemajo domačini vloge režiserjev in organizatorjev. Tudi v drugih vprašanih so zastopniki SPZ — med katerimi je bil tudi član odbora Peter Sitter iz Bilčova — zagotovili svojo podporo, prav tako pa so morali slišati kritike glede navzočnosti zastopnikov te osrednje kulturne organizacije pri lokalnih prireditvah.

Ves stari odbor je bil po devizi, da uspešnega moštva ne smeš zamenjati, na novo izvoljen. Roman Schellander in Peter Hribnik sta bila izvoljena še dodatno v odbor. Predsednik društva je Joži Pack, njegov namestnik Stanko Adlašnik, tajnik ostane Vinko Wieser, njegov namestnik Ferdi Kulnig, za finance bo naprej srbel Hanzi Waschnig, podpiral ga pa bo Kristi Lajčahar, Re-

zika Iskra bo skrbela za najmlajše, za dopise v časopisih pa Jože Wakounig.

Knjižnica z nad 25.000 knjig

Slovensko študijsko knjižnico v Tarviser Straže 16 v Celovcu so pred kratkim obiskali študentje slavistike in knjižničarstva pedagoške akademije v Ljubljani. Pod vodstvom prof. Emila Cezarja so obiskali tudi ljudsko šolo v Žitari vasi. Uslužbenki knjižnice Irena Valentinič in Vida Polanšek sta prikazali razvoj knjižnice in obseg njenega delovanja. Z nad 25.000 knjigami je ustanovila Slovenska študijska knjižnica solidno osnovo za vsakega, ki seže po kakršnikoli slovenski knjigi na Koroškem. Že nekaj let dobiva knjižnica tudi obvezeni izvod vseh knjig, ki izidejo v Sloveniji. V sodelovanju s prosvetnimi društvi in s Potujočo knjižnico pa skrbi tudi za servis na podeželju. Vsem društvom, ki te možnosti še niso izrabili lahko samo priporočamo takšno sodelovanje.

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu in Združenje staršev na tej šoli

v a b i t a n a

DAN STARŠEV

in

OBČNI ZBOR ZDRUŽENJA STARŠEV

ki bo v soboto, dne 12. decembra 1981. Ob 8.00 uri se bo pričel občni zbor, po občnem zboru pa se bodo starši lahko med 10. in 11. uro pomenili skupno z razredniki o problemih razredov, nato pa še do 12.30 ure individualno s profesorji.

Dnevni red občnega zbora:

1. Pozdrav in ugotovitev sklepčnosti
2. Poročilo predsednika in ravnatelja šole
3. a) Poročilo blagajnika in preglednikov računov
b) Predpisi o šolskih nalogah in o spraševanju
4. Debata in razrešnica starega odbora
5. Volitev novega odbora
6. Sklepanje o spremembah pravil
7. Razno

dipl. trg. Janko Urank
predsednik Zdrženja staršev

dr. Reginald Vospernik
ravnatelj

Žalna seja društva „Vinko Poljanec“

Na dan pogreba narodnega delavca Francija Piceja se ga je Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec“ v Skocijanu skupno z domačo hranilnico in posojilnico, z zastopniki gospodarske liste Skocijan ter sosednjega društva „Danica“ spomnilo na žalni seji.

Predsednik društva Miha Kap je ob težki izgubi Francija Piceja poudaril zasluge, ki jih je imel umrli kot dolgoletni odbornik domačega društva, kot frakcijski vodja Gospodarske liste Skocijan ter predsednik nadzornega odbora Posojilnice Skocijan. Opisal je pomembno vlogo Francija, ki je po razpadu Hitlerjeve diktature bil med prvimi, ki so organizirali delo naše narodne skupnosti. Povsod je bil prisoten kot stoodstoten sodelavec in neustrašen bорец za pravice naše narodne skupnosti. Imel je za politika redko lastnost — ni se znal lagati in bil vedno pripravljen pomagati. Domačemu moškemu zboru je med drugim dajal na razpolago za vaje svoj dom, pa tudi sosednja društva so bila deležna njegove pomoči.

Društvo Vinko Poljanec se zahvaljuje po tej polji tudi vsem, ki so v smislu umrlega darovali za domače društvo. Do sedaj so darovali: Burchart in Freiwald (BRD) 695 šil., Posojilnica Dobrla vas 600.—, Posojilnica Skocijan 500.—, družina Mlinar 500.—, SPD Danica 500.—, Krajevni odbor ZSO Pliberk 200.—, Zeppitz Janez 300.—, Polcer Franc 300.—, M. G. 400.— Kačnik Miha 500.—, Urnkar Leni 300.—.

Ob tej priliki se pevci domačega društva iskreno zahvaljujejo tudi vsem pevcem sosednjih društev za njihovo sodelovanje ob poslednjem slovesu od Francija Piceja.

Dijaki se učijo še preveč na pamet

Precej kritike gre v zadnjih letih na račun učiteljev na višjih in srednjih šolah, ker se dijaki še vedno preveč učijo na pamet in se premalo bavijo z bistvom stvari. Vzroke takšnega razvoja je treba iskati tudi v izobrazbi na univerzah, ki mlade profesorje bolj usposobi kot znanstvenike, manj pa kot pedagoge, ki svoje znanje znajo v primerni obliki posredovati učencem. Na ta način pridejo številne izkušnje dijakov premalo do veljave, nobeden jih ne upošteva in vplete v pouk, kar je vzrok za plitve rezultate.

Od srede tega tedna do danes se s problematiko strokovne didaktike bavi na celovski univerzi okoli 100 stro-

kovnikov iz cele Avstrije, da bi izdelali boljše načrte za izobrazbo učiteljev. Že leta 1979 je bilo na celovski univerzi za izobrazbene vede zasedanje, kjer so obravnavali probleme šolske prakse. Letošnje zasedanje je že drugo, ki obravnava problematiko izobrazbe učiteljev. Rezultate zasedanja bodo upoštevali pri preureditvi študija učiteljev srednjih in višjih šol, ki naj bo kmalu uvedena v vsej Avstriji. Celovška univerza je prva, ki že od leta 1977 naprej izobražuje po novih načrtih, ki vsebujejo več splošne pedagogike, več strokovne didaktike in tudi več šolske prakse pri vseh, ki naj pozneje poučujejo na raznih šolah. Pri tem ugotavljajo na univerzi določene napredke v poučevanju novih učiteljev, so pa nekateri tudi mnenja, da bo nova ureitev preveč birokratična, tako da je nevarno, da bo pozitivni efekt na ta način spet zožen.

Brez dvoma je takšno zasedanje velikega pomena, saj skoraj petina avstrijskih študentov po končanem študiju načrtuje poučevati na srednjih in višjih šolah. Na vsak način je delež učiteljev večji kot pa delež študentov, ki se usmeri v pravosodno oz. medicinsko stroko.

Bo, Mladi rod“ le dobil podporo?

Kakor smo v našem listu že poročali, je šolski list „Mladi rod“ v velikih finančnih težavah, kljub temu pa na pristojnih mestih zanj že več let niso pokazali nobenega razumevanja. Zadnja prošnja za podporo pa bo baje le imela določen uspeh.

Zvezno ministrstvo za pouk in umetnost je uredništvu „Mladega roda“ sporočilo, „da kljub že daljši časi izredno napetemu proračunskemu stanju, zlasti na področju pospeševanja, v bližnji bodočnosti lahko računa z dodelitvijo finančne podpore za izdajanje šolskega lista Mladi rod“ in da je minister tozadevni predlog že odobril.

Prisluhnili bomo petju mladih gostov iz Slovenj Gradca

V nedeljo prireja SPD „Danica“ v kulturnem domu v Šentprimozu koncert, na katerem bo nastopil znani mladinski zbor osnovne šole Franjo Vrnč iz Slovenj Gradca. Ta zbor deluje že od leta 1945 naprej in nastopa na šolskih, krajevnih in drugih prireditvah. V teku let se je uvrstil med najboljše zbore v Sloveniji. Redno sodeluje na republiški reviji v Zagrebu, festivalu Kurirček v Mariboru, večkrat pa je sodeloval tudi na mladinskem festivalu v Celju. Letos je na zvez-

nem tekmovanju v Celju prejel srebrno plaketo. Poleg nastopov po vseh večjih krajih Slovenije je gostoval tudi v Varaždinu, Gornjem Milanovcu, Gradcu na Češkem in tudi že v Celovcu.

Med najlepše dogodke zbora spada prav gotovo nastop pred tovarišem Titom in tovarišem Kardeljem, ki sta obiskala Slovenj Gradec ob priliki mednarodne razstave Mir in prijateljstvo med narodi.

Dragi bralci, gotovo vas bo zanimalo, kdo vodi ta odlični zbor.

No, to ni nihče drug kot Jože Leskovar, znani glasbeni pedagog na osnovni šoli Franjo Vrnč v Slovenj Gradcu. Organiziral in vodil je že celo vrsto zborov, med njimi tudi mladinski zbor osnovne šole Franjo Vrnč, s katerimi je dosegel tako doma v Slovenj Gradcu, kot tudi na gostovanjih in pevskih turnejah (po Hrvaški, Srbiji, Avstriji, Češkoslovaški) izredno lepe uspehe. Leta 1953 je bil Jože Leskovar med ustanovitelji Glasbene šole v Slovenj Gradcu in njen prvi učitelj klavirja. Istega leta se je vključil tudi v Učiteljski pevski zbor Slovenije „Emil Adamič“ in poleg aktivnega prepevanja postal njegov korepetitor.

Pred tremi leti se je Leskovar uresničila dolgoletna želja. Ustanovil je mešani pevski zbor, ki sodi med najboljše mešane pevske zbore v Sloveniji. Jože Leskovar pa ni le dirigent, marveč občasno tudi skladatelj. Pred leti je izšla v reviji Odsevi v Slovenj Gradcu njegova pesmarica Ko so fantje proti vasi šli. Tak je Jože Leskovar: mladosten, zagnan, ustvarjalen.

V nedeljo boste imeli priložnost slišati in videti nastop mladinskega zbora in dirigenta Leskovarja, ki skupaj tvorita harmonično celoto kvalitetnega petja, ki ga še nismo slišali na Koroškem. Prijatelji lepe slovenske pesmi, poslušajte se te edinstvene priložnosti.

Dr. Josef Kleindienst 15 let direktor celovškega sejma

Pred 15 leti, 13. avgusta je postal dr. Kleindienst celovski sejmski direktor. To funkcijo opravlja z velikim zanosom v splošno dobrobit koroškega gospodarstva. Njegovi spretnosti je pripisati, da so celovške sejmske prireditve izredno privlačne in da uživajo ugled daleč preko meja Avstrije.

Na pobudo sejmskega direktorja dr. Kleindiensta se je leta 1969 rodila sejmska prireditev GAST, ki ima danes v mednarodnih terminskih koledarjih dobro zasidrano mesto. Prav tako je skozi svojo kreativnost dal celovškemu lesnemu sejmu še večji poudarek, tako da je mednarodno priznana prizorišče vsakoletnega srečanja gozdnih in lesnih izvedencev.

Kot že omenjeno je dr. Kleindienst izredno spreten in sposoben gospodarstvenik in zato privlačna osebnost oz. gost na mednarodnih področjih sejmskega udeleževanja. V teh 15 letih svoje poslovne dobe, si je direktor dr. Kleindienst pridobil mnogo ugleda in to ne samo doma, marveč daleč preko meja Avstrije kot izredno spreten izvedenec svoje stroke.

Za vso to dejavnost opravljeno v 15 letih njegovega službovanja, mu je prezident celovškega sejma, podžupan Walter Dermuth izrekel izredno za-

Ljubljana – odprli zahodno obvoznico

Pred dnevi so v Ljubljani odprli pomembno cesto – zahodno mestno obvoznico, ki povezuje Celovško cesto z Dolgim mostom. Nova avtocesta je velika pridobitev, saj bo mestno središče razbremenila dobrega dela tranzitnega in turističnega prometa iz zahodne Evrope.

Cesta je dolga 9 km, široka pa od 25 do 30 metrov. V okviru gradnje te ceste je bilo potrebno zgraditi 26 mostov oz. nadvozo. Gradnja so končali v sorazmerno hitrem času, v dveh letih. Poleg težke mehanizacije je bilo na gradbišču zaposlenih stalno 700 do 800 delavcev. Gradnja obvoznice je stala 2,7 milijarde dinarjev. Denar sta zagotovila republiška cestna skupnost in ljubljanski sis za gradnjo cest. Zahodna obvoznica, ki ima karakter avtoceste, je gotova, na programu pa sta še severna in južna obvoznica, da bo pristan obvoznice slovenske metropole dokončno sklenjen.

Če se iz Avstrije peljemo z avtom preko Ljubljane k sinjemu Jadranu (Koper ali Trst), imamo od Šentvida naprej do Razdrtega enosmerni promet (od Šentvida do odcepa k zahodni obvoznici s semaforji), kar je dejansko velika olajšava za avtomobiliste, ki bodo tako mnogo hitreje prispeli do svojega cilja, saj bodo kolone obšle Ljubljano in se bo tako prihranilo mnogo dragocenega časa in pa tudi raznih nevšečnosti, ki so neizbežne v gostem mestnem prometu.

Na Koroškem prvi avstrijski narodni park

Končno je tudi Avstrija stopila v vrsto številnih držav po svetu, ki imajo svoje nacionalne parke. S posebnim veseljem ugotavljamo, da je prvi nacionalni park našel svoje območje prav pri nas na Koroškem in sicer na področju Glocknerjeve in Schoberjeve skupine.

Predlog, da se ustanovi nacionalni park je bil že sprejet pred desetimi leti med deželami Koroška, Solnograška in Tirolska, vendar realizirala ga pa je samo Koroška. Prepričani smo, da bosta temu „prodoru“ sledili tudi ostali zvezni deželi.

Področje novega nacionalnega parka zajema področje občin Heiligenblut, Dellach in Winklarn. 47 odstotkov površine teh treh občin, ki imajo 415 km² površine pokriva novi nacionalni park. Namen takšnega nacionalnega parka ni samo, da se ohrani nedotaknjena narava marveč tudi prebivalstvo s svojo večstoletno kulturo.

V zvezi s proglasitvijo prvega avstrijskega nacionalnega parka na Koroškem, je bila v Dellachu v minulem mesecu slovesna otvoritev, katere sta se poleg domačinov udeležila tudi zvezni minister za varstvo okolja dr. Kurt Steyrer in koroški referent za varstvo okolja, namestnik deželnega glavarja Erwin Frühbauer. V svojih govorih sta med drugim napovedala, da bo Koroška v teku bodočega razvoja nacionalnega parka že prihodnje leto prejela en milijon šilingov podpore.

hvalo in mu predal častno darilo. Prezident je pohvalil konstruktivno sodelovanje med poslovojem sejma dr. Kleindienstom in nadzornim odborom, kateremu on predseduje in nakazal še druge vrline tega nad vse zaslužnega in prizadevnega sodelavca.

Številnim čestitkam se pridružuje uredništvo Slovenskega vestnika.

Ker je področje novega nacionalnega parka bogato na vodah, to se pravi, da so tam idealne možnosti gradenj elektrarn, bo to seveda za gospodarstvenike zelo interesantno. Kako se bodo vskladile težnje obeh interesnih skupin je pa seveda problem posebne vrste – v nacionalnem parku naj bi namreč bilo vse prvobitno, torej nobenih elektrarn in cest ter druge tehnike. Ker pa je danes veliko pomanjkanje energije, ki je pa na področju nacionalnega parka ne manjka, bo to seveda povzročalo skomine gospodarstvenikom, kar je tudi razumljivo. Kako vskladiti vse to, pa bo dejansko velik problem.

Uspešen knjižni sejem v Ljubljani

V dneh od 18. do 24. novembra je v prostorih Cankarjevega doma v Ljubljani potekal 5. slovenski knjižni sejem. Slovenske založbe so ob tej priložnosti razstavile bero knjižnih izdaj zadnjih dveh let, kar z drugimi besedami pomeni, da so si ljubitelji literature lahko ogledali 3.000 knjig. Razen tega so v okviru letošnjega knjižnega sejma potekale številne prireditve, kakršnih na prejšnjih sejmih ni bilo. To je v prvi vrsti zasluga organizatorjev-založnikov in programskega vodstva Cankarjevega doma. Tako so bili nastopi domačih pesnikov in pisateljev, razprave o knjigi in založništvu na slovenskem kulturnem prostoru in kajpada tudi o pojavih v slovenskem kulturnem življenju. Poleg velike razstave najnovejših knjig, so bile še manjše razstave knjig o NOB, s čimer so počastili 40-letnico vstaje slovenskega naroda, o delih Bena Zupančiča, Edvarda Kocbeka, o prvih natisih knjig Josipa Jurčiča, Levstikovih del in knjig napisanih o Levstiku, nadalje razstava žepnih knjig, poljskega knjižnega plakata, založniške dejavnosti zamejskih Slovencev in knjig samostojne avtonomne pokrajine Kosova.

Izreden uspeh slovenskih alpinistov

Preplezana južna stena Daulagirija

Pred kratkim se je vrnila z Daulagirija (8167 m), šestega najvišjega vrha na svetu, šestčlanska slovenska skupina alpinistov. To je bila prva slovenska „žepna“ odprava. Jurišna skupina, ki so jo sestavljali 41-letni Stane Belak, 22-letni Cene Berčič in 32-letni Emil Tratnik, je pod najtežjimi pogoji premagala 4000 m visoko južno steno Daulagirija, ki je veljala za nepremagljivo. Fantje so hoteli priti še na vrh Daulagirija, to pa jim je preprečilo nenadno poslabšanje vremena, pičlih 200 m pod vrhom, tako da so se morali obrniti. Sestop je trajal kar šest dni. Bil je pravi čudež, da so prišli še živi nazaj. Pri sestopanju so našli zapuščen japonski sotorček, kjer so eno noč prespali.

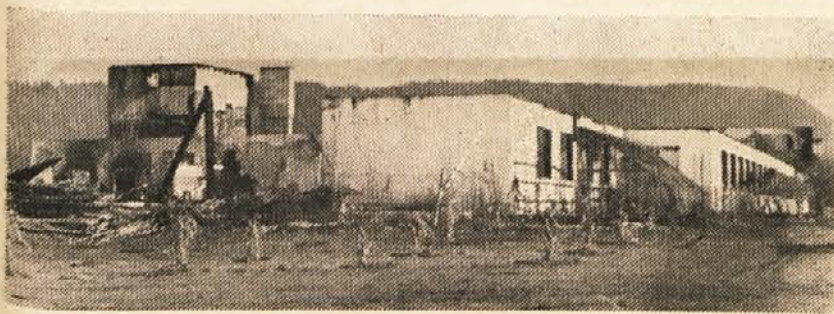
Ob prihodu slovenskih alpinistov na Brniku je vodja odprave Stane

Belak-Štrauf izjavil, da je prav gotovo malo himalajskih odprav doživelo takšno kalvarijo kot so jo oni. Ne samo to, da so bili tudi še brez hrane, jih je mraz tako zdelal, da so Berčiču omrznilo roke in noge in tudi vodja odprave Belak je dobil lažje ozeblane.

Načelnik komisije za odprave pri Planinski zvezi Slovenije Tone Škarja je ob vrnitvi prve slovenske oz. Jugoslovanske „žepne“ odprave dejal, da se s tem uspehom odpira slovenskemu alpinizmu novo poglavje ter da je z dosedanjimi dobro organiziranimi odpravami v najvišje gore na svetu, uspehi v Alpah in osvojitvi južne stene Daulagirija slovenski alpinizem dokazal, da lahko posega tudi po tem, kar je v Himalaji zadnje dejanje.

LEDINCE

Požar upepelil velik mizarski obrat

Minuli teden je v Ledincih požar uničil veliki mizarski obrat Jožefa Wuntscheka, v katerem je bilo zaposlenih 70 delavcev. Škoda, ki je nastala, cenijo na 40 milijonov šilingov. To je velik udarec za lastnika obrata, predvsem zaradi tega, ker je bil prenizko zavarovan, menda samo na 18 milijonov šilingov. Občutno prizadeli pa so seveda tudi delavci, ki so zgubili delovno mesto. Vzrok, kako je moglo priti do te nezgode, še ni pojasnjen. Čeprav je bilo pri gašenju v akciji 140 gasilcev, požara niso mogli spraviti pod kontrolo, omejili so se na to, da ogenj ne bi napredoval in upepelil še sosednjih hiš.

PAVLA ROVAN

Kje so tiste stezice

KOROŠKA POVEST

Danes začnemo kot podlistek objavljati „koroško povest“ KJE SO TISTE STEZICE, v kateri je slovenska pisateljica Pavla Rovanova, doma v Laškem, preliha v umetniško besedo utrinke iz preteklosti in sedanosti slovenske narodnostne manjšine na Koroškem. Odlomki iz njene knjige so bili v zadnjih letih že objavljeni v Koroškem koledarju in so med bralci vzbudili veliko zanimanje, zato smo se odločili, da knjigo v našem listu ponatisnemo v celoti.

Avtorici pa se tudi tem potom iskreno zahvaljujemo za njeno naklonjenost, ko nam je dovolila, da povest objavimo v Slovenskem vestniku. Pisala je: „Odpovedujem se honorarja in mi bo nadomestilo zanj toplo zavest, da bodo brali naši zamejski Slovenci.“

Uredništvo

Okoli nje je svet tišine. Povzpela se je do roba, kjer desetletja stoji obmejni kamen. Bel, označen z imeni držav, ki vsaka na svojem utirata korake človeku. Teman oblak je spremenil beloto v sivino in spet se je oddaljila, vrnila navzdol po ozki izhojeni stezici.

Bilo je poletje. Tedaj je tišina koroških gozdov čudežna, globina zatišja se utre v srce in če je v tebi za-

lost, se še bolj razširi in boli. Sem gor na greben prihaja k mejnemu kamnu, kadar prekripta v njej srd in bolečina. Zatre se v daljavo in razmišlja. Kje so tiste stezice, da ob njih obmejni kamen, hladen in trd, oživi in povezuje željo sožitja in miru v ljudeh z obeh strani mejnika? Danes pa čuti za svojo slovensko govorico le ponižanje, upognjene veje drevesa, katerega korenine so se vrasle na tej zemlji v tisočletju, se lomijo. Človek pa je ob nasilju tako pretresen in ponižan.

Zala je pričakovala kamnoseka z onstran meje. Od tod se je pogledu odprla dolina, kjer je stal na sončni strani Karavank njegov rojstni dom. Šumenje gozdov se preliva s te in one strani mejnika tako, kot se je stoletja prelivala slovenska govorica. Poznala ga je iz vojne, ko je prihajal prek meje na njihovo domačijo kot mlad partizan, dokler jih nacizem ni pahnil v brezdomstvo. Očeta so ji ustrelili Nemci v Celovcu, mater in sestro Ano so odgnali v Auschwitz, Zala in Primoža v otroško taborišče, da bi iz njiju zrasla janičarja. Le Mojco je rešil stric, ko mu je pomagala v gostilni. Na slovenski domačiji se je potem razbohotil Nemec. Že ob rojstvu so mu vcepili v dušo nestrpnost. Ko je Sepperl odrasel v Seppa Weinigga, je z rjavo srajco in s strumnim korakom preganjal ljudi z zemlje svojih prednikov. Zato je med vojno prišel prek Drave.

„Sepp, dein Großvater war dort daheim“ (Sepp, tvoj ded je bil od tam doma), mu je tedaj ob odhodu rekla mati.

In tako si je Sepp v vojni izbral najlepšo slovensko kmetijo na sončnem pobočju, da utrdi ob meji svoj heimatland. Čez čas je spoznal od partizanske puške, da tu nima kaj iskati. Leto štiriinštirideset se je ob hudi zimi preselilo v petinštirideseto, ko se je Sepp spet vrnil prek Drave. Takrat se je oglašil v trgu. Gostilničar Jurač mu je te-

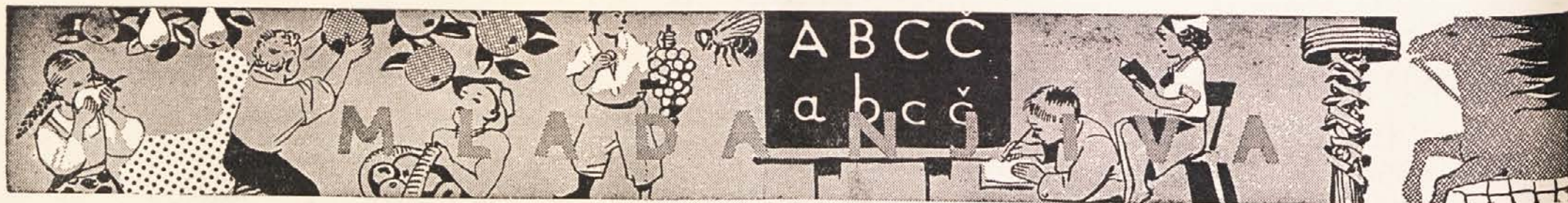
daj natočil čistega vina.

„Vojne bo menda kmalu konec“, je dejal in Sepp je prebledel. Ves čas je rad videval Mojco in bil presenečen, ko je zvedel, da kmetuje na domačiji njenih staršev. Zrl je v Mojco in zdaj je obema ob slovesu stisnil roko topleje kot ob prihodu.

Ko je bilo vojne konec, je Sepp svojo rjavo srajco slekel in navlekel nase angleško. In tako spremenjen se je spet oglašil v trgu pri gostilničarju Juraču. Njegova pričujočnost za mizo ob vhodu gostilne je delala vtis, da varuje vrata. Skoraj bi ne mogel verjeti, da je to Sepp, ki je prej vedno strumno odzdravljaval „Heil Hitler“. Prinesel je Juraču seznam, za koliko je dvignil slovensko kmetijo, na kateri je med vojno gospodaril... Bistri gostilničar mu je pri-trjeval. Pri tem je seveda imel v mislih, da ima Sepp že besedo pri Angležih. Tako je prihajal večkrat v trg na angleških tovornjakih in na obeh straneh Drave se je življenje spet počasi utirilo.

Mojca se je po vojni vrnila od strica Jurača na prazno očetovo kmetijo. Nekaj časa na njej ni bilo nikogar. Tudi Südtirolec, ki je nasledil Seppa, je nekega dne izginil. Ta tudi ni zahajal v Juračevo gostilno. Pogumno in vztrajno je Mojca z marljivim delom dvignila zanemarjen dom, posejala njive in nekega večera je Sepp s stricem Juračem prignal tudi kravo. Kadar se je Sepp prevažal z Angleži, je pri gostilničarju Juraču odložil velike škafle dobrin. „Za vas in za Mojco,“ je dejal in sedel k angleškemu šoferju.

Tisti večer, ko je v hlevu spet zamukala krava, sta se iz otroškega taborišča vrnila domov tudi Zala in Primož. Bile so ju same oči in noge in roke so se kot trske držale telesa. Nekje se je vlak ustavil in od tam sta prehodila lačna že dva dni. Samo domov, domov ju je gnala želja in strah. Pila sta mleko in solze veselja so jima pol-

UBIJALEC

Imel sem strica, ki mu je bilo ime Luka. Moja mati, njegova sestra, se ga je rada spominjala z zanosom in ljubeznijo. Tudi on jo je imel rad in jo je pogosto obiskoval, kadar ni bil po svetu. Pravili so mi, da me je večkrat pestoval in ujškal na kolenih. A bil sem takrat še preveč samosrajčnik, da bi se tega spominjal.

In vendar ga še danes vidim pred seboj. Poznal sem ga po rjavi, pobledeli fotografiji, ki smo jo hranili v leseni skrinjici med knjigami in raznimi papirji.

Bil je močan fant s širokimi ličnicami in s krepkim, malce ukrivljenim nosom. Brki so mu bili ostro zavihani, oči žive, močne ustnice so se mu prav naravno smehljevale. Nosil je štajerski jopič s širokimi, zelenimi obšivi in belimi, koščenimi gumbi. Taka obleka je bila nekdanj pri nas višek veljave in imenitnosti. A držal se je tako trdo in togo, kakor da drobi veliko porcelanasto pipo, ki jo je tiščal v pesti.

Pogosto sem odpiral skrinjico in ogledoval fotografijo. Stričeva podoba se mi je do zadnjega gumba vtisnila v spomin. Obžarjen z materino hvalo je zrasel v mojih očeh v izrednega človeka. Bilo mi je zanj stokrat žal, da ga že dolgo ni več med živimi.

Njegova smrt mi je bila zagonetna. Bolj zagonetna kot katera koli druga smrt. Težko sem verjel, da je res umrl. Ni bilo njegovega groba, da bi z materjo pomolala nanj. Ubili so ga bili nekje v svetu — menda v Bosni — kamor je hodil drvarit. Ko se je neke noči vračal iz krčme domov, so ga napadli iz zasede.

Takrat, ko se je to zgodilo, sem bil še otroški, da bi bil kaj razumel. A v naši hiši so pogosto govorili o tem, obnavljali dogodek in ga opletali z legendami. Z leti, ko sta mi rastli pamet in razumevanje, sem to poslušal z drhtečo dušo. Bil sem kot goba in sem željno vsrkaval vtise. Skrivnost v mrak zavitega uboja mi je živo burkala domišljijo. Prizor sem si naslikal po svoje in ga stokrat obnovil v mislih. Vsakikrat sem se stresnil od groze.

Kdo je ubijalec? To sem se vpraševal že krog spočetka. Včasih me je to vprašanje bolj zanimalo kot rajni stric. Da, saj so doma govorili tudi o krivcu. Toda le polglasno, z namigavanjem, nikoli ga niso imenovali. Dolgo sem zaman napenjal ušesa, da bi prodril v to skrivnost.

Le počasi, besedo za besedo, sem uganil, na koga pada senca suma. Na nekega fanta iz sosednje vasi, ki so ga klicali za Drejca. Bil je že priletel, veliko je hodil po svetu, a je ves zaslužek sproti vtopil v žganju. S stricem sta takrat delala pri istem gospodarju, baje sta bila na usodni večer skupaj v krčmi. Drejca so bili zaprli, a so ga izpustili, ker niso imeli dokazov.

Nisem ga poznal. A trapila me je strastna želja, da bi ga vsaj enkrat videl v obraz. Ta želja se mi je izpolnila.

Bil sem že deček, ne več otrok, in sem že

hodil v šolo. Tedaj sva nekega decembrskega dne z materjo odšla v dolino. Osojni obronki so bili pokriti z debelo slano. Ob potoku, kjer se je že delala poledica, sva srečala pijanca, ki se nama je po stezi bližal naproti. Obleka mu je bila povaljana, brada zanemarena, temni lasje so mu razmršeni gledali izpod krajev klobuka. Upala lica so mu trzala, oči so mu izpod košatih obrvi ostro sršele nekam v tla. Dolge noge so mu opletale, roke so lovile ravnotežje. Kazalo je, da se samoza-dovoljno vdaja pijani omami. Zdaj pa zdaj je pritišano zaklel skozi zobe.

Ko ga je mati zagledala, je za trenutek ob-

Vljudni Peter

Peter je bil povabljen k prijatelju na praznovanji rojstnega dne. Preden je šel, ga je mama še opomnila, naj bo vljuden in naj ne pograbi kot navadno največjega kosa.

Po praznovanju se je vesel vrnil domov in pripovedoval:

„Najprej smo pili kavo in jedli kolač, potem pa smo dobili jabolka. Na sredini krožnika je ležalo eno veliko, okrog pa šest malih.“

„Pa vendar nisi vzel velikega?“

„Ne mamica, saj mi vedno praviš, da ne smem vzeti največjega kosa; sem pa vzel vseh šest majhnih jabolk.“

Na gozdni poti sem srečal dva starca. Prvi je bil vprežen v voz, drugi pa je stopal poleg njega in držal v roki bič, ves od časa zdelan.

Prvi je bil konj, drugi je bil človek, a oba sta bila starca. Eden je moral biti star približno trideset in morda še čez, kar je za konja že velika starost, drugi pa jih je nosil že čez sedemdeset.

Bil je jesenski dan. Nebo so prevlekli težki, sivi oblaki, ki so grozili, da se vsak čas utr-gajo na ljudi. Zadnja jesenska vročina je delala dan zatohel in soparen.

Skoraj sram me je bilo, ko sem ju zagledal oba stara in zdelana. Sam pa sem tako lahko korajil proti domu. Pozdravil sem ju s krepkim „daber dan“, potlepljal Sivca po nabrekli koži na vratu in povprašal voznika po delu.

Dva starca

Stara, žilasta roka je otrl s čela umazano znojno roso. Tenke, ožgane ustnice so se nagubale, ko je povedal z utrujenim glasom, kako malo važno je njegovo delo in da ga pač mora kdo opravljati:

„Midva s Sivcem jo že dobro voziva. Dolgo vrsto let sva že skupaj in dobro se pozna-va v dobrem in slabem. Da, prav dobro jo voziva, ker raz-umem jaz Sivca, Sivec pa me- ne. Vidiš, med nama pa je še neka druga sorodnost, ki na- ju bo prej ali slej pobasala. Pri delu sva postala nadušlji- va. To naju bo tudi potlačilo.“

Oddahnil se je, pogledal Sivca, ki se je z glavo obrnil k njemu, jo rahlo nagnil, kakor da bi mu pritrdil. Nato mi je mož rekel:

„Kdaj bi naju že ne bilo, če se ne bi poznala in vedela, kaj zmoreva. Še sedaj delava,

ko naju močno tlači naduha. Seveda, počasi, a delava, ker veva, da bi brez dela kmalu ne vozila več. Tako pa bova končala, da še sama ne bova ve- dela, kdaj. Morda naju bo po- bralo kar na poti. Pa kaj bi?“

„Vidiš,“ mi je dejal, „ti si mlad, zdrav in vesel, dom imaš in starše. Midva pa imava sa- mo drug drugega. Menda me razumeš. No, ne bom ti več o tem pravil.“

Obrnil se je k Sivcu in ga

ljubeče potlepljal: „Ali bova še malo stopila?“ „Bova,“ je rekel kakor da bi odgovoril za Sivca.

Še dolgo sem gledal za nji- ma in premišljal, kako naj bi rekel: Človek in konj, ali bi ne bilo bolje reči samo: Človek in človek. Še danes ne vem, po- čem naj ločim oba starca. Clo- vek je močnejši, če ni sam.

stala, nato je stopila s poti v breg. Bilo je vi- deti, da ji to srečanje ni prijetno in bi se mu rada izognila v velikem ovinku.

Tudi pijanec je za trenutek obstal in zasršel vanjo, kakor da je neprijetno presenečen. Ne vem, kaj so izražale materine oči, ker sem stal za njenim hrbtom. Pijanec je umaknil pogled in se pognal dalje. Hodil je hitreje kot prej, noge se mu niso več tako zapletale. V brado je brundal neke nerazumljive besede.

Stopical sem poleg matere, ki je šla dalje, in se venomer ozirala.

„Ne oziraj se!“ mi je rekla. „Ne glej za njim!“

„Kdo je?“ sem vprašal.

„Drejc. Saj ga ne poznaš.“

Drejc! Čudno me je spreletelo po telesu. Ni- sem se mogel premagati, da bi se ne bil še enkrat ozrl. Temna postava pijanca se je bila že izgubila za ovinkom in med grmovjem.

Dogodek, ki sem ga bil že na pol pozabil, mi je znova kot živ stopil pred oči. Pijanec je napravil name tak vtis, da niti za hip ni- sem podvodil, da je on ubil mojega strica. Le čutil sem se, da tega nisem uganil že v pr- vem trenutku, ko sem ga zagledal. In obno- vilo se mi je vprašanje, na katerega si nikoli nisem znal odgovoriti.

„Mati! Pa zakaj je ubil strica?“

Tedaj se je mati zdrznila, se ustavila in me premerila z dolgim, na pol začudenim, a na pol očitajočim pogledom. Morda je mislila, da pred leti nisem ujel niti besedice namigavanj, ki niso bila za otroška ušesa. Zdaj se je zgro- zila nad tem.

„Molči!“ je rekla strogo in stopila dalje. „Da mi tega nikoli več ne zineš! Ali je bil on ali ni bil — nihče za trdno ne ve,“ je dostavila po premolku. „Ne smemo ga soditi, da mu

Sanje lačnega Tina

*Tino tam v daljnem svetu
strašno lakoto trpi,
vse bi rad, prerad pojedel,
kar odveč imamo mi.*

*Ko zvečer se lačen vleže,
se v težke misli zatopi.
Toda glej: naenkrat seže
po jedi, ki tako diši;*

*miza bila vsa je polna
predobrih teh stvari.
A kaj — bile so le sanje
in lačen spet se prebudi.*

Draga Janežič

ne storimo krivice...“

Bil sem za trenutek ves trd od presenečenja in razočaranja. Na tihem mi je bilo žal, da se je na mah zrušilo vse, kar mi je zgradila do- mišljija. A četudi sem bil še majhen, sem se ta- koj ovedel, da je mati tako govorila le zaradi mene. Ni hotela, da bi spoznal greh in hudo- delstvo. In da bi kogar koli sodil in obsodil le zaradi suma. V svoji duši pa je imela Drej- ca za ubijalca.

Tudi jaz se nikoli več nisem otesel tega ob- čutka.

Ko sem Drejca pozneje nekoč našel pijanega v krčmi, kako glasno blede predse, sem z grozo zija vanj in čakal, da izreče strašno prizna- nje. Ni ga izrekel. Iznemada je umolknil, me krvavo pogledal, naperil vame črni kazalec, kakor da me hoče prebosti, in srdito zare- čal... Od strahu sem pobegnil...

Drejc je skrivnost odnesel s seboj v grob. Naj mi odpusti, če sem mu delal krivico! Vse- lej, kadar slišim lahkomišelnje sodbe in obsod- be ljudi, pa se spomnim materinih besed.

France Bevk

zele po udratih licih. Ob edini skledi, ki jo je zdaj pre- mogla domačija, so se pogovarjali pozno v noč.

Vsak dan so čakali na mater in sestro Ano, ki so ju gestapovci odgnali v Auschwitz. Ločili so jih že v Cel- lovcu. Mati je tedaj zaman pokleknila in z vzdignjenimi ro- kami prosila: Pustite mi otroke! Odvlekli so jih v neznano. Še jih je prosila za milost in materin krik ju še danes pre- buja v spanju.

Čez nekaj dni, ko se je kravica prilagodila praznemu hlevu in se umirila, se je s stricem Juračem spet oglašil Sepp. Zala in Primož sta ga ogledovala s strahom. Oči so nezaupljivo begale od strica k nepoznanemu človeku, ki je govoril mešanico slovenskega in nemškega jezika. Za- hajalo je sonce in oba otroka sta hkrati rekla: „Spat gre- va“. Izginila sta, ne da bi pozdravila. Ko sta stric in Sepp že zavila za vrtno lopo, sta se tiho in počasi vrnila v izbo. Strah pred hudim se jima je vlegel v kosti. Otroci ne po- zabljajo. Sestra Mojca ju je pobožala in umirila.

Stiki s Seppom so bili ob tistem času lakote pomemb- ni in mnogokaj jim je preskrbel od Angležev. Pomagal je delati tudi na sosedni kmetiji, ki je še vedno samevala. Preorali so in sejali ajdo. Tako je odločila Mojca, da bi sosedja imela tudi kaj jesti v jeseni, četudi je stric Jurač zmajeval z glavo. „Ne bodo se vrnili,“ je dejal. Sepp je tudi zmajeval z glavo. Docela spremenjen je bil zdaj in večkrat je dejal: „Ne bi smeli pustiti, da je Hitler počenjal take stvari. Mi pa smo morali biti poslušni.“

Zala se je jezno obrnila, obenem pa je odločen gib roke dal razumeti: „Da, mi pa smo pomagali partizanom, ki so se pri nas edini borili proti Hitlerju.“

Tisti večer je rahlo potrkalo na dveri, kot bi sunek vetra premikal lesene zapreke. Oljenka je še medlo raz- svetljevala prostor, in kakor bi se za trenutek ustavil čas, je za durmi rahlo zastokalo.

„Jaz sem, odprite, Ana.“ Primož je skočil s klopi in oljenka je ugasnila. Mojca je odprla duri in v temi so se objeli štirje otroci Juračeve domačije. V temi je bilo sli- šati le ihtenje, ki se je spremenilo v strah, kot bi nevidna usta zadrževala besedo: Kje je mati? V tem trenutku so se z živim duhom zavedeli trpke resnice, da so ostali sami, da se mati ne bo nikoli vrnila. Ostali so brez očeta in ma- tere. Izbo je v temi objela napeta tišina. Zala je odprla že- lezna vrata ognjišča, kjer je še rahlo svetila žerjavica in spet so pržigali leščerbo. Svetloba je obliznila okostenelo telo sestre Ane in kot bi senca smrti stala ob njih, sta njeni ličnici poglobili grozljivost izčrpanega, izmučenega obraza.

„Mamo so ubili. Ubili so jo. Ubili na apelu, ker je za- krivala bolno Avstrijo. Ugotovili so, da je to dekle bilo Židinja. ‘Vsi smo ljudje,’ je dejala mama in zato je morala umreti.“

Nato je Ana molčala in uprla pogled v Primoža. Pla- men luči ga je obsvetil.

„Vse tri bomo tvoje mame,“ je rekla, stegnila svojo izčrpano suho roko proti njemu in ga pogladila. Zajokali so vsi trije. Solze je brisala mračna svetloba. Legli so v hiši na slamo, vsak s svojimi težkimi občutki, medtem ko je plamen ugašal v peči.

Naslednje dni in še nekaj tednov ni bilo Seppa. Vrnil se je domov prek Drave na svoj dom. Vojaški angleški šof- er ni več potreboval vodnika. Pogovarjali so se o njem.

Ana je hodila počasi, molče po hiši. V vsaki besedi je našla dvom in le s težavo je verjela sestrama in bratcu o njegovi nemški dobroti. Ni verjela, da bi žarki človeške dobrote in ljubezni povsod že presijali svet, toliko je bilo v njej nagrmadene dvomljivosti.

„Mogoče sem krivična,“ je rekla Ana. Prav tedaj je stopil v hišo Sepp. Pozdravil jih je v potujčeni slovenščini in potem povabil v hlev. Tam sta se ob koritu gnetla mla-

da prašička. Pripeljal ju je s svoje domačije, Mojci v dar.

Ane to ni ogrelo. Molče se je vrnila v hišo. Vse druga- če je njegovo uslužnost sprejemala Mojca. Občutek na- klonjenosti se je v njej razraščal. In prišel je dan, ko je odšla z Juračeve rojstne domačije prek Drave na Seppov dom za mlado gospodinjjo.

Rodila je otroka. V svoji lepi slovenski govorici jima je ponavljala prve besede in pela uspavanke. Ko sta odrasča- la, se je trudila, da bi govorila tudi tako kot ona in ne samo kot Sepp, ki zadnja leta drugega kot nemško ni hotel več znati. Skazilo bi mu dober zaslužek, kot član gemeinderat/občinskega sveta je bil čislán, delna sloven- ska govorica v družini bi ga postavljala v čudno, manj vredno luč.

Ta vpliv je prenašal tudi na otroke. Uspel je le pri sinu Hansu. Deklica Greti pa je brezskrbno čebljala z materjo in jo razveseljevala. Smehljala se je očetu in ga namerno dražila s slovensko govorico, četudi ji je dejal, naj molči.

Tako je ginevala slovenska beseda tudi po vaseh ne- koč strnjenega slovenstva.

Kakor da bi se povrnila v svet grozot, je Ana nekoč ob obisku dvignila svojo roko, ožigosano s tabriščno šte- vilko, in uprla pogled v trpečo Mojco. „Zdi se mi, da je tudi Sepp bil sopotnik tistih, ki so nas v vojni uničevali. To, kar se spet začinja pri nas, ni en udarec, ampak veriga udarcev, vam pravim. Od njih naš narod na svoji zemlji lah- ko izhira.“

Kmalu nato je Ana umrla. Preveliko je bilo njeno trp- ljenje v vojni. Ne dolgo za njo je žalost stisnila tudi raz- očarano Mojco. Želela si je še enkrat videti rojstno vas in domačijo. Ko je ob oknu doma že vsa onemogla zrla v temne gozdove in domače planine, ji je zastalo srce. Tu je želela tudi biti pokopana.

(Dalje prihodnjič)

Posvet o koroškem vprašanju ...

(Nadaljevanje z 2. strani)

analizo. Moritsch je poudaril, da je s svojim prispevkom želel odpreti nov aspekt v razpravah o prvinah in elementih plebiscitne odločitve.

Direktor koroškega deželnega arhiva Alfred Ogris je polemiziral zlasti proti poročilu o celovškem simpoziju v „Österreichische Osthefte“, ki ga je napisal celovski univerzitetni asistent Derndarsky; poleg tega je zavzel tudi stališče k posameznim prispevkom ter nakazal pomanjkljivosti, ki so po njegovem metodičnega značaja. V diskusiji o slovesnih obljubah koroškega deželnega zbora septembra 1920, ki se je nanašala predvsem na prispevek prof. Weiterja, je zlasti Lojze Ude govoril o moralni obveznosti Koroške in njenih oblasti do Slovencev. Oglasil pa se je tudi Valentin Einspieler, ki je zastopal stališče, da je koroški deželni zbor svojo obveznost že izpolnil s tem, da je koroškim Slovincem ponudil kulturno avtonomijo. Einspieler je menil, da gre v tej zvezi za tri obljube koroškega deželnega zbora, ter se zavzel za razpravo s področja kulture in šolstva koroških Slovencev, obdelala pa naj bi se poleg tega še propaganda slovenske strani.

Prof. Ernest Petrič je v bistvu potrdil Weiterja ter govoril o eksterini in interni pravici do samoodločbe narodov in narodnih manjšin. Prof. Veiter je ugotovil, da se razpravljalci pri obravnavanju koroškega vprašanja vse premalo opirajo na literaturo, ki je izšla oz. izhaja izven Koroške in Slovenije; menil je, da bi bilo dobro izdati o koroškem vprašanju posebno bibliografijo. Dosti diskusije je bilo tudi o prispevku Emila Brika, ki obravnava glasovanje 1920 v povezavi z avstrijsko nacionalno statistiko. Češki zgodovinar Jiri Ko-

ralka je pogrešal specifičen prikaz nemškega nacionalizma na Koroškem, na osnovi katerega bi šele mogli potegniti paralele med posameznimi deli avstroogrske monarhije. Karl Stuhlpfarrer je v teku diskusijskih prispevkov preciziral predvsem svoje stališče glede na plebiscitno odločitev koroških Slovencev, pri čemer je poudaril, da ta odločitev nikakor ne pomeni pristanka Slovencev na asimilacijo. Temeljita stališča k posameznim vprašanjem pa sta prispevala zlasti tudi prof. Grafenauer in prof. Mitrovič.

Čeprav je vodilni predstavnik današnjega koroškega zgodovinskega Alfred Ogris zagotavljal, da ne-

kega posebnega „koroškega zgodovinskega“ oz. oficioznega „koroškega stališča“ ni in da vsak avtor pač odgovarja za svoje pisanje, so med dvodnevno razpravo le zelo jasno prišle do izraza očitne razlike med stališči „koroškega zgodovinskega“ na eni ter stališči „dunajske šole“ na drugi strani (v tem smislu je bilo v koroškem tisku „s posebne strani“ tudi pravočasno poskrbljeno za primeren uvod). Sicer pa so pogovori zgodovinarjev v Ljubljani potekali sproščeno in so se domenili, da bodo stališča diskutantov objavljena v strokovnem časopisu tako v Sloveniji kot v Avstriji.

Pričele so se priprave na 8. Trnovski smučarski maraton

IDRIJA — Člani organizacijskega komiteja 8. Trnovskega smučarskega maratona so pričeli s pripravami, da bi najbolj množična manifestacija smučarjev tekačev v Jugoslaviji, ki bo 7. februarja 1982 v Črnem vrhu nad Idrijo, v celoti uspela.

„Izredno uspeli 7. Trnovski maraton z rekordnim številom skoraj 4000 udeležencev iz Jugoslavije, Italije in Avstrije, med njimi je bilo tudi številno zastopstvo zamejskih Slovencev, predstavlja veliko obveznost za člane organizacijskega komiteja in ostale organizatorje Trnovskega maratona, da kar najbolj pripravimo prihodnjo manifestacijo smučarjev tekačev,“ je dejal Stanko Murovec, predsednik organizacijskega komiteja, ki že vse od leta 1974, ko je bil organiziran 1. Trnovski maraton s 553 udeleženci, vodi in bedi nad organizacijskimi pripravami.

Da je Trnovski maraton poznan v Evropi, prav tako pa tudi v ostalem

smučarsko — tekaškem svetu, potrjuje tudi vabilo organizatorjem TM iz Idrije, da sodelujejo na posvetovanju organizatorjev enajstih najbolj množičnih tekmovalnih smučarjev — tekačev na svetu (Vasa, Engadin, Marcialunga). Posvetovanja, ki je bilo julija letos v Helsinkih (Finska), se organizatorji TM iz Idrije niso mogli udeležiti, ker jim je bilo vabilo prepozno dostavljeno. S telegramom, v katerem so opravičili odsotnost, so se zahvalili za vabilo in izrekli pripravljenost za nadaljnje sodelovanje.

Na zadnjem sestanku organizacijskega komiteja v Idriji so sprejeli finančno poročilo, izvolili delovne komisije ter se dogovorili za nadaljnje aktivnosti na področju zbiranja sredstev za prireditve. Izoblikovali so tudi razpis 8. Trnovskega maratona, ki bo vseboval tudi nekatere novosti. Teh bodo vesel predvsem nastopajoči in tudi obiskovalci prireditve, organizatorji pa bodo o njih tekoče ob-

Ljubitelji slovenske knjige opozarjamo, da si lahko

brezplačno izposojajo knjige

v Slovenski študijski knjižnici, ki ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva, Tarviser Straže 16, telefon 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. 16. ure.

SŠK dobiva nekako od leta 1974/75 naprej obveznostne izvode vseh knjig, ki izidejo v SR Sloveniji. Poleg tega zbiramo tudi t. i. avstrijsko slovenico. Knjige so različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam ter poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi Vas nekatere zanimale.

V E S E L I M O S E V A Š E G A O B I S K A I

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH NOVOSTI v Slovenski študijski knjižnici

- KMECL Matjaž: **Fran Levstik**, Levstikov življenjepis, 185 str., ilustr.
- VOLARIČ Zlata: **Koraki**, povest, 236 str., ilustr.
- ŠOMEN Branko: **Panonsko morje**, roman o avtorjevi mladosti in njegovi generaciji, 380 str., ilustr.
- NAŠ MALČEK, nega, vzgoja in razvoj otroka od rojstva do tretjega leta starosti, 226 str., ilustr.
- ZGONEC Slavko: **Vrtnice**, 191 str., ilustr.
- KOLIŠEVSKI Lazar: **Makedonsko narodno vprašanje**, 335 str.

ZA MLAJŠE BRALCE

- KDO LETI NAJVIŠJE, Ezopove basni, 16 str., ilustr.
- KOS Božo: **Kaj pa žebelj?** otroška slikanica, 24 str., ilustr.
- SITAR Sandi: **Pozor! Televizor goril** 83 str., ilustr.

veščali v vseh sredstvih informiranja. Razpis 8. Trnovskega maratona bo natiskan v začetku decembra, nato pa bo razposlan smučarskim klubom, sindikalnim organizacijam, šolam in ostalim ljubiteljem smučarskega teka. Komisija za pripravo prog, ki jo vodi Janez Pavčič, je že poleti naredila ogled in korekcijo nekaterih delov proge, ki bodo prispevale k boljšim pogojem nastopajočih in organizaciji celotne prireditve.

Na programu 8. Trnovskega mara-

tona bodo naslednje discipline: maraton 42 km, mali maraton 25 km, smučarski tek za pripadnike JLA, TO in milice na 10 km in pionirski smučarski tek na 8 km. Za predstavitev najbolj množične tekaške prireditve, ki naj bi se je prihodnje leto udeležilo okrog 4500 tekačev, so organizatorji TM poskrbeli tudi na sejm smučarske opreme v Ljubljani, ko so prikazali film o TM in slikovno gradivo.

Silvo Kovač

AVSTRIJA 1

PETEK, 27. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Dunaj smo mi vsi — 10.30 Višarne višine — 12.05 Risanka — 12.15 V središču je bil človek — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Pustolovščine Toma Sawyerja in Huckleberryja Finna — 17.55 Smerja in Huckleberryja Finna — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.20 Panorama — 22.20 Nočni studio — poročila.

SOBOTA, 28. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Angličščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Izgon iz raja — 11.25 Nočni studio — 12.30 Igraj z nami — 13.00 Redakcija — 15.30 Kitare ljubezni — 17.00 Jolly box — 17.30 Napete pustolovščine — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Peter Alexander: čestitamo — 21.50 šport — 22.40 Euro-show — 23.40 Poročila.

NEDELJA, 29. 11.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Nasprotovati ni težko — 15.20 Trocadero — 16.45 Nils Holgerson — 17.10 Gibanje je vse — 17.40 Prometni svetovalec za otroke — 17.45 Klub seniorjev — 18.00 Srečanje med živaljo in človekom — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Adventni pogovor — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Magdalena — Ivan Grozni — 22.55 Poročila.

PONEDELJEK, 30. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Motivi pesništva: svoboda — 10.30 Kitare ljubezni — 11.55 „Eksperiment“ človeštva — 12.05 Risanka — 12.15 Divji smuk med polom in palmami — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Lasje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Zgodbe o konjih — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Profesionalci — 21.55 šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 1. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Uporabna fizika — 10.30 Še enkrat o občutku — 12.00 Mi — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Redakcija — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Tudi povesti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pustolovščine — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Zakaj gledališče — 21.50 Večerna svetloba — 22.55 Poročila.

SREDA, 2. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi povesti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Varstvo pitč — 10.20 Tehnike likov-

RADIO — TELEVIZIJA

ne umetnosti — keramika — 10.35 Mi — 10.55 Svetovni pokal: smuk za ženske — 12.1 Teleobjektiv — 13.00 Redakcija — 17.00 Čarobni kamen — 17.30 Viki in močni možje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Smeh na recept — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tekma v Bombay — 21.45 Svetovni pokal: smuk za ženske — 22.15 Poročila.

CETRTEK, 3. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Obraz stoletij — 10.30 Svetovni pokal: veleslalom za ženske — 12.00 Možje brez živcev — 12.15 Waltoni — 13.00 Redakcija — 13.40 Svetovni pokal: veleslalom za ženske — 17.00 Za predšolske otroke — 17.30 Marco — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Happy — 21.25 Mati Courage — 22.25 šport — 23.15 Poročila.

Orientacija — 18.30 Dunajska družinska zgodba — 19.15 Otraci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 „Zegnanje na Tirolskem“ — 21.03 Horoskop — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 2. 12.: 16.45 Iz parlamenta — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Dunajska družinska zgodba — 19.15 Otraci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kulturni žurnal — 21.00 Svet knjige — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Nela — zgodba slikarice — 23.55 Poročila.

CETRTEK, 3. 12.: 16.30 Iz parlamenta — 17.45 Tehnika likovne umetnosti — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Dunajska družinska zgodba — 19.15 Otraci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dali, dali — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

JUGOSLAVIJA
PETEK, 27. 11.: 8.50 TV v šoli — 15.30 TV v šoli — 17.10 Poročila — 17.15 Padla z neba — 17.45 Teletari 81 — 18.15 Obzornik — 18.25 Energetika — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ženska, imenovana Mojzes — 21.35 Filmska kronika 1945 — 22.20 V znamenju — 22.35 Mož, imenovan konj, ameriški film.

SOBOTA, 28. 11.: 8.00 Poročila — 8.05 Glasba za cicibane — 8.20 Lolek in Bolek — 8.30 Jelenček — 9.00 Nihče kakor jaz — 9.30 Dva dni v Weimarju — 10.05 Jedrska revolucija — 10.35 Župan in Casterbridge — 11.25 Poročila — 15.55 Poročila — 16.00 Ne obračaj se, sinko, jugoslovanski film — 17.45 Festival „Revolucija in glasba“: Pesem mladih — 18.4 Naš kraj — 19.00 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Naše 12. srečanje — 21.40 Modni utrinki — 21.45 Euroshow, zabavno glasbeno oddaja — 22.40 Kažipot — 23.00 Poročila.

NEDELJA, 29. 11.: 8.35 Poročila — 8.40 Živ žav, otroška matineja — 9.30 Anna Domini 1573 — 10.30 Narodna glasba — 11.00 Ljudje in zemlja — 12.00 Kažipot — 12.20 Poročila — 13.25 Nogomet Grčija — Jugoslavija — 15.15 Pekinška opera — 16.15 Pesem zapojmo si — 17.15 Skrivnost Nikole Tesle, jugoslovanski film — 19.00 Pikapolonica — 19.10 Risanka — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Manj strašna

AVSTRIJA 2

PETEK, 27. 11.: 17.30 Nasprotovati ni težko — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nade — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zdravniški svetovalec — 21.20 Politika v petek — deset pred deseto — 22.20 Frankštajn — kot je bil v resnici — 23.55 Poročila.

SOBOTA, 28. 11.: 14.00 šport — 17.00 Duga družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odveta? — 20.15 Figaro se ločuje — 22.40 Šef je postal svojega najboljšega moža — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 29. 11.: 10.00 Advent umetnikov — 13.30 Svetovno prvenstvo v telovadbi: na orodju — 16.30 Adventno petje — 17.00 Julius Raab 1891—1964 — 17.45 Stevie Wonder — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Še enkrat o občutku — 21.45 šport — 22.00 Uporniki iz Liang shan po-a — 22.45 Anatolij Karpov — Viktor Korčoj — 23.15 Poročila.

PONEDELJEK, 30. 11.: 8.00 Znanje danes — 18.30 Dunajska družinska zgodba — 19.15 Otraci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Sestre Bronte — 0.15 Poročila.

TOREK, 1. 12.: 16.30 Iz parlamenta — 17.45 Nastanek gramofonske plošče — 18.00

TOREK, 1. 12.: 9.30 Pisani svet — 14.10 Obzornik — Ob zvokih tamburic — Zanimalo vas bo.

SREDA, 2. 12.: 14.10 Obzornik — Minute z... — Za starejše letnike.

CETRTEK, 3. 12.: 14.10 Obzornik — Po-
pevke.

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

DIA-PREDAVANJE
o slovenski odpravi na Grenlandijo
● v petek 27. novembra 1981 ob 19.30 uri v dijaškem domu SŠD, Tarviser Straže 16, v Celovcu

● v soboto 28. novembra 1981 ob 19.30 uri v gostilni Pušnik v Ločah

Predava vodja odprave Janez Bizjak iz Ljubljane. Na tej ekspediciji so se slovenski alpinisti proslavili s prvenstvenimi vzponi na večstožrnatih grenlandskih vrhovih.

Prisrčno vabljeni!

Slovenska prosvetna zveza in Avstrijsko-jugoslovansko društvo vabita na operno predstavo

MADAME BUTTERFLY
v sredo 2. decembra 1981 v ljubljanski operi
Odhod avtobusa iz Beljaka (glavni kolodvor) ob 16. uri, iz Celovca (glavni kolodvor) ob 17. uri.

Cena za vožnjo in predstavo znaša 200 šilingov. Prijave do 25. novembra pri Slovenski prosvetni zvezi, 9020 Celovec, Gasometergasse 10; telefon (0 42 22) 32 5 94

izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo: 9020 Celovec/Klagenfurt, St. RuprechtstraÙe 19/IV (Sindok), telefon 84 9 24, telex 42086; uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

IZ POROČIL DELEGACIJ IZ AVSTRIJE IN ITALIJE

Mačehovstvo državnih oblasti

Na srečanju narodnosti sosednih dežel v Köszege so vse delegacije izrazile svoje zadovoljstvo, da je srečanje letos bilo na Madžarskem, kjer so se lahko srečale manjšine iz tako različnih političnih in družbenih sistemov in primerjale položaj svoje manjšine z drugimi. V tej zvezi naj podrobneje omenimo posege manjšin iz Avstrije, gradiščanskih Madžarov in Hrvatov ter koroških Slovencev.

Centralni ansambel narodnosti na Madžarskem je odlično zaplesal

Janos Moor in Lajos Szeberenyi sta poročala o položaju gradiščanskih Madžarov, ki jih predvsem okoli Oberwarta živi okoli šest tisoč. Združeni so v Kulturnem društvu gradiščanskih Madžarov, ustanovljenem leta 1968. Ker za gradiščanske Madžare ni drugih zakonskih določil, so se odločili sodelovati v manjšinskem sosvetu, na zadnji seji tega sosveta pa so zahtevali, da naj država določi člena 7, ki veljajo za Slovence in Hrvate, razširi tudi na Madžare, ker da določila sedmojuljske zakonodaje nikakor ne zadostujejo za zaščito manjšine. V pogovoru pa so Madžari poudarili, da popolnoma razumejo odklonilno stališče koroških Slovencev do sosvetov. Če bi bili Madžari v enakem položaju, bi rav-

nali ravno tako. Kot eno bistvenih vprašanj sta Moor in Szeberenyi poudarila šolsko vprašanje, opozorila pa sta tudi na to, da se v avstrijskih sredstvih javnega obveščanja veliko premalo informira o manjšinah. Na prvem mestu sta izrekla tudi kritiko madžarskih oblasti, ki da premalo angažirano podpirajo svojo manjšino v Avstriji.

Tudi dr. Ivan Müller je v imenu Hrvatskega kulturnega društva postavil pomen šole, vrtcev, množičnih občil v jeziku narodnosti in postavil vprašanje, kako naj se manjšine razvijajo, če se vse javno življenje dogaja samo v večinskem jeziku. Ponovil je odklonilno stališče Hrvatov do manjšinskih sosvetov in dejal, da letos Hrvati kljub obljubam niso dobili niti ši-

linga subvencije. Avstrijo je obtožil dvojne mere, ki je na enem očesu slepa, ker vidi samo svojo manjšino na Južnem Tirolskem, manjšin v državi pa ne opazi.

Poročilo o položaju koroških Slovencev je podal predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter, ki je ugotovil trenutno pat-situacijo, ker vlada vztraja na sodelovanju manjšine v sosvetih kot pogoj za reševanje odprtih vprašanj. Slovenci pa to sodelovanje odklanjajo, ker so sosveti del protiusustavnega zakona, ki ne le ne jamči obstoja narodne skupnosti, temveč dejansko zmanjšuje njene pravice iz državne pogodbe. Kot izhod iz te zavožene politike so Slovenci že pred dvema letoma predložili „operativni koledar“, ki vsebuje bistvena življenjska vprašanja slovenske narodne skupnosti, vendar se odtlej ni nič premaknilo.

Za Slovence v Italiji je podal poročilo tajnik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Dušan Udovič, ki je poudaril vlogo čimprejšnjega sprejetja globalnega zaščitnega zakona za vse Slovence, ki so zdaj razdeljeni na tri pokrajine in s tem tri kategorije, ki uživajo različne pravice: Slovenci v Beneški Sloveniji, Kanalski dolini in Režiji ne uživajo nobenih pravic, goriški Slovenci malo več, še največ, toda kljub temu premalo, pa Slovenci v tržaški pokrajini. Predvsem pa je tu veliko zagotovljenih pravic ostalo samo na papirju.

Šesto srečanje narodnosti sosednih dežel je v soboto izvenelo kot koristna izmenjava izkušenj narodnosti, hkrati pa tudi kot pomemben dejavnik sodelovanja med deželami in državami v tem prostoru.

70-letnica Slovenskega planinskega društva v Gorici

Slovensko planinsko društvo v Gorici (Italija) obhaja letos 70-letnico svojega obstoja. Za to priložnost je društvo izvedlo izredno uspešno jubilejno slovesnost v goriškem avditoriju, katere so se poleg domačih planincev udeležili tudi najvišji predstavniki Planinske zveze Slovenije, zastopniki zamejskih planinskih društev, predstavnik italijanskega planinskega društva, jugoslovanski generalni konzul v Trstu Cigoj ter številni zastopniki javnega življenja.

Slavostni govor v nabito polni dvorani je imel predsednik društva Vlado Klemše, ki je izčrpno orisal zgodovino društva in ob koncu govora še napovedal, da bodo v novem kulturnem domu organizirali razstavo o zgodovini oziroma dejavnosti jubilejnega društva.

Primorski planinci so vsekakor lahko ponosni na svojo planinsko preteklost, saj so bili oni tisti v slovenskem prostoru, ki so dali prve znane planince, kot so to bili Valentin Stanič (prvi slovenski alpinist, bil med prvimi na Großglocknerju), Tuma in Jug (slednji je bil aktiven član goriškega planinskega društva). Šele za Jugom (smrtno ponesrečil leta 1924) so ta primat začeli prevzemati Gorenjci.

Zgodovina Slovenskega planinskega društva v Gorici je zelo podobna zgodovini Slovenskega planinskega društva v Celovcu. Oba sta preživela dve vojni in strašen čas fašizma oz. nacizma. Oba izhajata iz matične planinske organizacije, ustanovljene leta 1893. Goriška podružnica je bila ustanovljena leta 1911, Ziljska pa leta 1900 (rojstvo slovenskega organiziranega planinstva na Koroškem). Obe delujeta danes pod imenom Slovensko planinsko društvo. Res zelo slični usodi in zaradi tega udi dolgoletna bratska planinska povezava Goriški planinci so svojo 70-letnico obhajali na edinstven način, s slavnostno akademijo v povsem napolnjenem avditoriju. Kulturni pro-

gram, ki so ga pripravili, je bil tako kvaliteten, da bo ostal vsem, ki so se udeležili te jubilejne prireditve, v nepozabnem spominu. Slavnostno akademijo je začel mogočni harmonikarški orkester Miramar iz Trsta pod vodstvom Zajčeve, nato pa sta zapele sovodenjski nonet in kvintet bratov Zupan iz Tržiča, vmes pa je gledališki igralec Stane Raztresen prebral odlomke iz raznih del primorskih besednih ustvarjalcev.

Jubilejne prireditve v Gorici sta se udeležila tudi zastopnika Slovenskega planinskega društva v Celovcu in v imenu slovenskih planincev na Koroškem iskreno čestitala predsedniku Klemšetu k njegovemu prazniku in predala spominsko darilo.

AKCIJA VZAJEMNOSTI NA PEČI

Prejšnji petek v teku dopoldneva je nastal na območju Peči/Ofen (1509 m), to je na tromeji med Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo požar. Na italijanski strani jugozahodnega pobočja Peči se je vžgala suha trava in ogenj se je hitro razširil tudi na jugoslovansko stran. Pri uničevanju ognja so tokrat sodelovali gasilci iz vseh treh držav. Bila je to akcija vzajemnosti in medsebojnega sodelovanja, ki zasluži vse priznanje. Po ocenah je požar zajel več deset hektarov na italijanski strani, na jugoslovanski pa približno tri.

Ponoči od petka na soboto pa je na pogorišču spet zagorelo in to na italijanski strani. Italijani so zaprosili Jugoslovane, da bi jim pomagali ukrotiti požar. Skupno z gasilci je seniške železarne, prostovoljnih društev Jesenic, Kranjske gore in Rateč in ob pomoči gozdarjev so učinkovito pomagali pri gašenju in ga udušili.

Na naši strani Peči so možnosti, da bi se razširil požar zelo majhne, saj severna senčna stran nima takšnih pogojev kot južna, kjer so pobočja pokrita s presušeno travo.

ŠPORTNI VESTNIK

TRETJE EKIPNO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

V soboto 14. novembra 1981, smo na Obirskem igrali prva dva kola jesenskega tekmovanja; soboto navrh pa smo v Selah s 3. in 4. kolom zaključili slovensko ekipno prvenstvo 1981.

Na tem prvenstvu so bile zastopane 4 ekipe: SSK Obir z dvema ekipama, SSD Dijaški dom ter Selani. Slovenski ekipni prvak 1981 je senzacionalno postal Obir I z 12-imi točkami in s sledečo postavo: Zdravko Smrtnik, Stanko Haderlap, Hanzi Ojster ter Justin Polanšek. Drugi so bili Selani s sedmimi točkami (Marti in Mirko Oraže ter Pavel Olip), ki so Obirčane podcenjevali in največkrat igrali le z dvema igralcema. Tretji je postal Obir II (Franc Jožef, Vladimir, Valentin in Mar-

zi Ojster s 4:1 pred Vladimirjem Smrtnikom s 5:4 in Martijo Oraže z 3:6.

DRUGO NAMIZNOTENIŠKO PRVENSTVO V SELAH

V nedeljo 22. novembra 1981 je bilo v Selah drugo slovensko namiznoteniško prvenstvo. Igrali so v dveh skupinah: skupina 4 (splošni razred) in skupina B (mladinci). Na žalost pa se ga je udeležilo le 8 igralcev z Obirskega in Sel. V skupini B je presenetljivo zmagal Zdravko Smrtnik in tako postal slovenski mladinski prvak 1981. Drugi je bil Stanko Haderlap pred Vladimirjem Smrtnikom in Martijo Oraže. V skupini B pa je senzacionalno zmagal in s tem postal slovenski prvak 1981 Franc Jožef Smrtnik pred Mirkom Oražem, ki nasprotnikov ni vzel dovolj resno. Tretji pa je postal Zdravko Smrtnik pred Stankom Haderlapom in Hanzijem Ojsterjem.

Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabi na

REDNI OBČNI ZBOR

v ponedeljek 7. decembra 1981 ob 19. uri v društveni sobi, Dollichgasse 4.

ko Smrtnik) s 5-imi točkami. Zadnje je bilo moštvo iz Dijaškega doma, ki ni doseglo nobene točke in se tudi zadnjih dveh tekem ni udeležilo.

Posamezni rezultati: Sele - Obir II 5:5, Obir I - Obir II 6:0, Dijaški dom - Obir I 1:6, Dijaški dom - Sele 0:6, Obir II - Dijaški dom 6:0, Obir I - Sele 6:2

Končni rezultati: 1. Obir I 36:8, 12 točk; 2. DSG Sele 28:17, 7 točk; 3. Obir II 19:27, 5 točk; 4. Dijaški dom 9:36, brez točk.

Prvo mesto na lestvici je ponovno zasedel Mirko Oraže s 13:1 pred Zdravkom Smrtnik z 9:1. Tretji je postal Han-

ŠAH - KARPOV PONOVO SVETOVNI PRVAK

Pred kratkim je sovjetski vele mojster Anatolij Karpov uspešno ubranil naslov svetovnega prvaka v šahu. Njegov izzivalec Viktor Korčoj, po narodnosti Rus, ki živi v Švici, svojega cilja, da bi premagal Karpova še zdaleka ni dosegel. Naslov svetovnega prvaka bi dosegel tisti, ki prvi doseže 6 točk. In te si je suvereno priboril Karpov. Dvoboj je bil dobljen za Karpova z rezultatom 6:2. Svetovni prvak je izzivalca premagal v petdesetih dneh. To je bil najkrajši čas šahovskega dvoboja za svetovno prvenstvo.

Na zaključni prireditvi v Meranu, kjer je bil Karpov proglašen za svetovnega prvaka v šahu je le-ta prejel zlato kolajno FIDE in poleg tega še 500.000 švicarskih frankov. Tudi Korčoj ni slabo odrezal, saj je prejel 300.000 švicarskih frankov.

PIREDITVE

„Oder mladje“ Koroške dijaške zveze v Celovcu vabi na premiero
A. E. Greidanus

HODL DE BODL ali DVE VEDRI VODE
v petek 27. 11. 1981, ob 19.30 uri, v Marijanišču v Celovcu, Rudolfsbahngürtel 2.
Režija: France Končan

Lutke mladje in Oder mladje Koroške dijaške zveze
Lutkovna skupina KPD „Šmihel“
Krščanska kulturna zveza
vabijo na

SREČANJE

v nedeljo 29. 11. 1981, v Domu prosvete v Tinjah.

Sposed:
13.00: Prihod v Tinje.
14.00: Nastop lutkovne skupine KPD iz Šmihela z igro „RINGA, RINGA RAJA“

14.45: Mladinska igra „HODL DE BODL ali DVE VEDRI VODE“
Nastopa „Oder mladje“ Koroške dijaške zveze.

16.00: Lutkovna skupina „Lutke mladje“ Koroške dijaške zveze z igro „LUTKE STRIČKA JURJA“
Sledi splošen razgovor med vsemi sodelujočimi in vabljenimi gosti.

Gledališke predstave v cerkvah
Ivan Mrak
PROCES

Slovensko stalno gledališče v Trstu bo gostovalo na povabilo Krščanske kulturne zveze in Katoliške prosvete v Celovcu, med 6. in 8. decembrom 1981 na Koroškem in uprizorilo svetopisemsko trilogijo slovenskega dramatika Ivana Mraka v sledečih cerkvah:

- v soboto 5. 12. 1981, ob 19. uri v farni cerkvi v Št. Lenartu pri sedmih studenčih
- v nedeljo 6. 12. 1981, ob 10. uri v farni cerkvi v Sentilju
- v nedeljo 6. 12. 1981, ob 19. uri v farni cerkvi v Kapli ob Dravi
- v ponedeljek 7. 12. 1981, ob 11. uri v mestni cerkvi Št. Ilj v Celovcu (Stadtpfarrkirche St. Egyd)
- v ponedeljek 7. 12. 1981, ob 19. uri v farni cerkvi v Sentprimozu
- v torek 8. 12. 1981, ob 14.30 uri v grebinkskem samostanu

Srečanje s pisateljem Ivanom Mrakom v nedeljo 5. decembra 1981 ob 19. uri v Domu prosvete v Tinjah.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 26. novembra 1981

Za 100 dinarjev dobite	33.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	37.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.26 šil.
Za 100 lir plačate	1.35 šil.
Za 100 mark dobite	692.50 šil.
Za 100 mark plačate	708.80 šil.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podjuni vabi na

KONCERT

mladinskega pevskega zbora osnovne šole „Franjo Vrnec“ iz Slovenj Gradca v nedeljo 29. novembra 1981 ob 14.30 uri v kulturnem domu v Sentprimozu. Nastopila bosta tudi: MMZ SPD „Danica“ in MMZ iz Škocijana.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podjuni vabi na

KONCERT

mladinskega pevskega zbora osnovne šole „Franjo Vrnec“ iz Slovenj Gradca v nedeljo 29. novembra 1981 ob 14.30 uri v kulturnem domu v Sentprimozu. Nastopila bosta tudi: MMZ SPD „Danica“ in MMZ iz Škocijana. Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podjuni vabi na

MIKLAVŽEVANJE

v nedeljo 6. decembra 1981 ob 14.30 uri v Kulturnem domu v Sentprimozu. Prisrčno vabljeni!

RAZSTAVA OTROŠKIH IN MLADINSKIH KNJIG

Prireditelj: Prosvetno društvo Velikovec in SPD „Srce“ v Dobri vasi
Kraj: Gospodinjska šola v Št. Rupertu pri Velikovcu

Okvirni program:

- Sobota 28. 11. 1981 ob 14.30 uri literarno branje koroških slovenskih mladinskih pisateljev
- Nedelja 29. 11. 1981 ob 14.30 uri lutkovna predstava „Lutke strička Jurja“. Gostuje lutkovna skupina „Lutke mladje“ KDZ v Celovcu

RAZSTAVA ZNAMENITIH UMETNIKOV v Domu v Tinjah

Razstavljajo: Michaela Favarin, Paola Cervi, Karel Vouk, Marjan Jelenc, prof. Slavko Kores, Caroline, prof. Hans Staudacher, Albert Kraiger.
Tinjska galerija je odprta do 8. decembra 1981, vedno od 8. do 18. ure.

Kriminalka Agatha Christie
„DESET ZAMORČKOV“

Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah
Kraj: farna dvorana v Selah
Čas: nedelja, 29. 11. 1981 ob 14. uri
Gostuje igralska skupina iz Standreža pri Gorici v Italiji.

Deželne literarne nagrade 1981

Danes je koroški deželni glavar Leopold Wagner podelil letošnje literarne nagrade. Podelitev je bila v okviru kratke svečanosti na sedežu deželne vlade.

Tako so letos prejeli nagrado dežele Koroške akademski slikar Gisbert Hoke, priznavalno nagrado dežele znani koroški pesnik Hans Renger, pospeševalne nagrade pa so prejeli mag. Ingomar Rainer (za glasbo), akademski slikar Gerd Wucherer (za upodabljačo umetnost), univ. doc. mag. dr. Hermann Kautschitsch (za znanost) in Anton Dekan (za književnost).

Med dobitniki tudi letos ni nobene pripadnika iz vrst slovenske narodne skupnosti, čeprav bi marsikdo tako nagrado oziroma priznanje zaslužil.